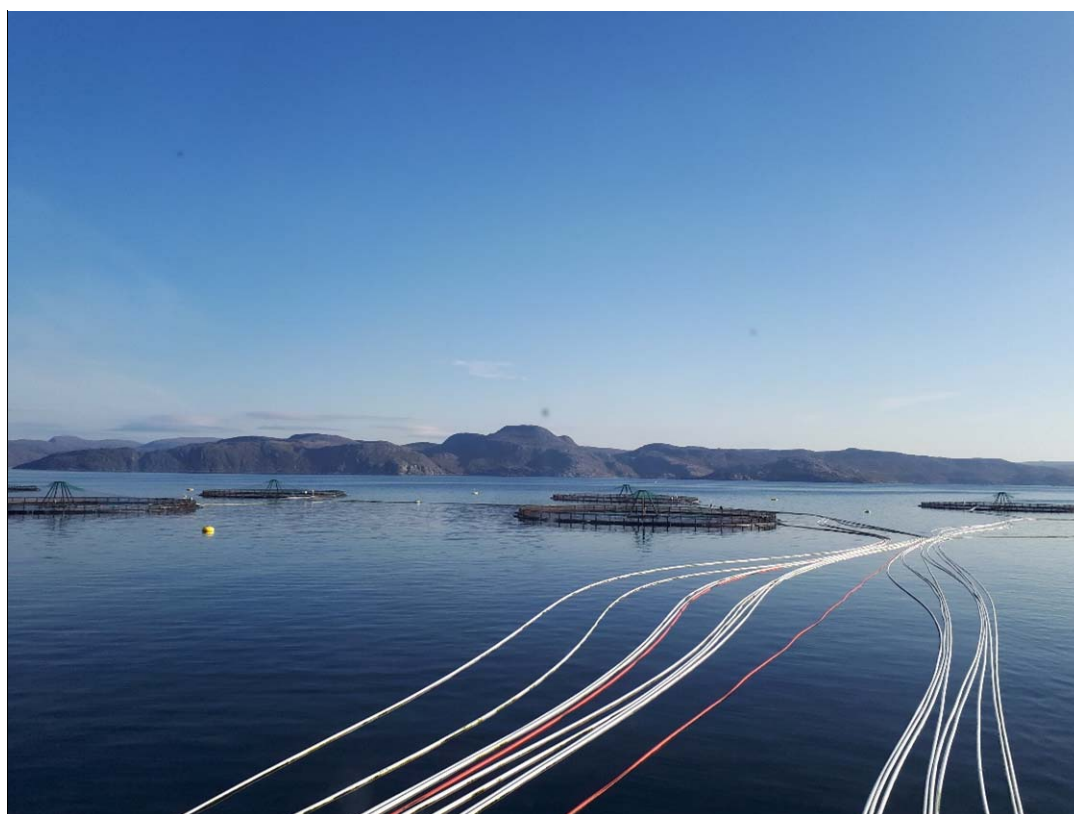

Trond Kongsvik, Ingunn Marie Holmen, Martin Rasmussen,
Kristine Vedal Størkersen og Trine Thorvaldsen

Sikkerhetsstyring i havbruk

En spørreskjemaundersøkelse blant
ledelse og stabspersonell

NTNU Samfunnsforskning
Studio Apertura

Postadresse: NTNU Dragvoll, 7491 Trondheim

Besøksadresse: Dragvoll Allé 38 B

Telefon: 73 59 63 00

Telefaks: 73 59 62 24

E-post: kontakt@samfunn.ntnu.no

Web.: www.samforsk.no

Foretaksnr. NO 986 243 836

Forsidefoto: Kristine Vedal Størkersen

ISBN 978-82-7570-516-5 (web)

Rapporten er en leveranse fra et forskerprosjekt finansiert av Norges forskningsråd, program HAVBRUK2:

Prosjektnavn: **Safer operations and workplaces in fishfarming**

Prosjektnummer: 254899

Prosjektansvarlig: SINTEF Fiskeri og Havbruk (SINTEF Ocean)

Prosjektdeltakere: NTNU Samfunnsforskning og SINTEF Teknologi og samfunn

Publisert av NTNU Samfunnsforskning, Studio Apertura

Januar 2018

Forord

Havbruksnæringen har over flere år vært i stor vekst og blitt viktig økonomisk for Norge. Har helse, miljø og sikkerhet (HMS) blitt ivaretatt på en god måte i denne vekstperioden, og holdt tritt med utviklingen for øvrig? Dette spørsmålet var noe av utgangspunktet for forskningsprosjektet «Safer operations and workplaces in fishfarming» som denne rapporten er en del av. Prosjektet er finansiert av Forskningsrådet og HAVBRUK 2-programmet.

Først, tusen takk til alle som har tatt seg tid til å svare på undersøkelsen! Vi har også fått verdifull hjelp av mange i havbruksselskapene som har bidratt med å gi kontaktinfo og videresende undersøkelsen til ansatte i ledelse og stab.

Takk også til Ingrid Skirstad som jobbet iherdig med å rekruttere selskap og respondenter til undersøkelsen. Innsatsen til Ingrid var avgjørende for at vi fikk gjennomført den. Takk også til de andre i forskergruppen bak rapporten – Ingunn, Martin, Trine og Kristine – for det gode samarbeidet om denne rapporten og i prosjektet for øvrig.

Vi håper resultatene kan være nyttige for ledere og andre som jobber med HMS i næringen. I rapporten foreslås det noen områder og tiltak som kan bringe HMS-arbeidet videre.

Trondheim, 8. desember 2017

Trond Kongsvik
Studio Apertura
NTNU Samfunnsforskning AS

Innhold

Forord.....	iii
Sammendrag.....	1
1 Innledning.....	2
2 Bakgrunn	2
3 Metode.....	4
3.1 Spørreskjema	4
3.2 Gjennomføring.....	4
3.3 Deltakere i undersøkelsen.....	5
4 Resultater.....	6
4.1 Helhetlige vurderinger av sikkerhetssituasjonen.....	6
4.2 Ressurser til sikkerhetsarbeidet	7
4.3 Sikkerhetsopplæring	7
4.4 Prosedyrer.....	8
4.5 Risikovurderinger	9
4.6 Arenaer for sikkerhetskommunikasjon.....	10
4.7 Etterlevelse	12
4.8 Sikkerhet og ledelse.....	13
4.9 Rapportering	13
4.10 Internkontroll, revisjoner og tilsyn	15
4.11 Forbedringsforslag for næringen	16
5 Avsluttende betraktninger.....	17
5.1 Sammenligning med tidligere undersøkelser	17
5.2 Konklusjoner	19
Referanser.....	20
Vedlegg 1: Spørreskjema.....	22
Vedlegg 2: Svarfordeling.....	30
Vedlegg 3: Svar på åpent spørsmål.....	55

Tabeller og figurer

Tabell 1: Deltakere i spørreundersøkelsen fordelt på stilling og erfaring i oppdrettsnæringen	5
Figur 1: Utsagn knyttet til dagens sikkerhetssituasjon – gjennomsnitt	6
Figur 2: Utsagn knyttet til sikkerhetsarbeidet og sikkerhetsnivået generelt – gjennomsnitt	6
Figur 3: Utsagn knyttet til ressurser til sikkerhetsarbeidet – gjennomsnitt	7
Figur 4: Utsagn knyttet til sikkerhetsopplæringen – gjennomsnitt.....	8
Figur 5: Utsagn knyttet til prosedyrer – gjennomsnitt.....	8
Figur 6: Om det er gjennomført formelle risikoanalyser – prosentfordeling	9
Figur 7: Om bruk av «Sikker jobbanalyse» – prosent	10
Figur 8: Utsagn om bruk av risikoanalyser – gjennomsnitt.....	10
Figur 9: Om gjennomføring av HMS-møter – prosent.....	11
Figur 10: Om frekvens på HMS-møter – prosent.....	11
Figur 11: Om HMS som tema på andre møter – prosent	11
Figur 12: Utsagn om etterlevelse – gjennomsnitt.....	12
Figur 13: Utsagn om sikkerhetsledelse – gjennomsnitt.....	13
Figur 14: Utsagn om rapportering og bruk av rapporteringssystemet – gjennomsnitt.....	14
Figur 15: Utsagn om tilsyn og kontroll – gjennomsnitt	15

Sammendrag

Denne rapporten beskriver resultater fra en spørreskjemaundersøkelse om sikkerhetsstyring i oppdrettsnæringen. Ledelse og stabspersonell har vurdert sikkerhetsforhold som kan påvirkes av ledelsen, som opplæring, tilsyn, prosedyrer og rapporteringssystemer. Det deltok 135 personer fra næringen, med lederansvar eller i stabsfunksjoner.

Undersøkelsen er en del av forskningsprosjektet «Safer operations and workplaces in fish farming», som er finansiert av Forskningsrådet. Et av prosjektets delmål er å identifisere organisatoriske forhold som påvirker sikkerheten i oppdrettsnæringen, og beskrive hva som kan bedre sikkerheten. De formelle sikkerhetsstyringssystemene, som er temaet for denne rapporten, er viktige for å ivareta sikkerheten for de som jobber i næringen.

Resultatdelen gjengir og diskuterer respondentenes vurderinger av sikkerhetsstyringen, som ressursituasjonen for sikkerhet, kompetanse, prosedyrer, risikostyring, ledelse og rapportering. Tabeller med gjennomsnittsverdiene av vurderingene presenteres. Her introduseres også forbedringsforslagene fra deltakerne i undersøkelsen.

Samlet kommer det fram et nokså positivt bilde av sikkerhetsstyringen i norsk oppdrett. De fleste i undersøkelsen vurderer at sikkerheten er forbedret de siste to årene. De er tilfreds med ressursene som brukes på sikkerhet. Risikoanalyser og operasjonelle metoder for risikovurdering (som «Sikker jobbanalyse») virker utbredt. Bruk av verneutstyr og rapportering av uønskede hendelser ser ut til å være godt etablert. Når vi sammenligner med tidligere undersøkelser, gir resultatene indikasjoner på at sikkerhetsstyringen har blitt bedre de seinere årene.

Resultatene viser også områder med behov for forbedring. Mange av selskapene har innført systemer for sikkerhetsstyring, men det gjenstår arbeid når det gjelder å tilpasse dem til den praktiske arbeidshverdagen. Det er blant annet mange steder behov for forenkling av selskapene interne prosedyrer. For at prosedyrer skal være et verktøy for sikkert arbeid, må de være tilpasset arbeidet på lokalitetene. Bemanning, arbeidstid og ressurser er også en sikkerhetsutfordring. Under store operasjoner eller i hektiske perioder blir det ofte lange arbeidsdager for de ansatte. Lite hvile påvirker evnen til å arbeide sikkert. Innleid personell kan være mindre kjent med arbeidet og potensielle farer. Større bemanning og opplæring/kursing blir nevnt av flere som viktig for å bedre sikkerheten. Undersøkelsen avdekker også flere målkonflikter. Mange ønsker tid og ressurser til vedlikehold, noe som kan bli nedprioritert i en travel bransje. Relativt mange mener at produksjonen blir prioritert fremfor sikkerheten ved noen anledninger.

Med høy aktivitet, ambisjoner om videre økning i produksjonen og arbeidsoperasjoner med stor risiko, vil det være viktig at næringen er bevisst hvordan sikkerheten skal ivaretas også framover.

1 Innledning

Denne rapporten omhandler resultater fra en spørreskjemaundersøkelse om sikkerhetsstyring i oppdrettsnæringen, dvs. formelle forhold ved sikkerhet som kan påvirkes av ledelsen, som opplæring, tilsyn, prosedyrer og rapporteringssystemer.

Undersøkelsen er en del av forskningsprosjektet «Safer operations and workplaces in fish farming», som er finansiert av Havbruksprogrammet i Norges Forskningsråd. Prosjektet er gjennomført i samarbeid mellom SINTEF Ocean, SINTEF Teknologi og samfunn og NTNU Samfunnsforskning, og gjennomføres i perioden 2016-2018. Det overordnede målet for prosjektet er å bidra til at operasjoner og arbeidsplasser i havbruksnæringen er sikre og fremmer god helse.

Et delmål i prosjektet er å identifisere organisatoriske forhold som påvirker sikkerheten i oppdrettsnæringen og innhente kunnskap som kan bedre sikkerheten i den forbindelse. I en tidligere rapport fra prosjektet presenteres en undersøkelse rettet mot ansatte som jobber på anlegg og servicefartøy. Rapporten tar blant annet for seg helseplager, trivsel, årsaker til fravær og vurderinger av sikkerhetsklimaet sett fra deres ståsted (Thorvaldsen et al., 2017).

De formelle sikkerhetsstyringssystemene er viktige for ivaretagelse av sikkerheten, og disse systemene er temaet for denne rapporten. Rapporten starter med bakgrunn og metodisk tilnærming, inkludert en oversikt over deltakerne i undersøkelsen. Totalt deltok 135 personer fra næringen, hovedsakelig med lederansvar og i stabsfunksjoner. Deretter presenteres deltakernes vurderinger av ulike sider ved sikkerhetsstyringen, som ressursituasjonen for sikkerhet, kompetanse, prosedyrer, risikostyring, ledelse og rapportering. Det gis også en oversikt over forbedringsforslag fra de som deltok i undersøkelsen. Avslutningsvis vurderer vi resultatene i lys av tidligere forskning på HMS i oppdrett og trekker noen konklusjoner på bakgrunn av resultatene.

2 Bakgrunn

Havbruk er utpekt til å være en av de næringene som skal opprettholde Norges posisjon som en av verdens ledende havnasjoner (NFD, 2017). Siden 1970-tallet har havbruk hatt en stadig større betydning for verdiskapingen i norsk næringsliv, og ambisjonen er å produsere fem ganger mer oppdrettsfisk i 2050 enn i 2010. Denne ambisjonen avhenger av at man klarer å løse biologiske utfordringer knyttet til for eksempel lakselus og andre sykdommer, samt at kravene om miljømessig bærekraft må oppfylles. Videre vil det være nødvendig å ta i bruk havarealer som er mer eksponerte for klima, bølger og strøm. Oppdrettsnæringen er en pådriver for å utvikle ny teknologi slik at ambisjonen om å flytte produksjonen til mer eksponerte lokaliteter kan nås. Systemer som ivaretar sikkerheten for folk, fisk, materiell og miljø må også forbedres

i takt med denne utviklingen. Det er avgjørende at ansattes helse og sikkerhet ivaretas når arbeidsmiljøet blir mer eksponert.

Ansatte på havbruksanlegg har den nest mest risikoutsatte jobben i Norge, etter fiskeri (McGuinness, 2013). En analyse av arbeidsulykker i norsk havbruksnæring viser at i alt 761 ulykker med personskade ble rapportert til Arbeidstilsynet i perioden 2001-2012 (Holen, 2017a), og at 34 personer har omkommet i perioden 1982-2015 (Holen, 2017b). Det har ikke vært dødsulykker i næringen siden en ansatt omkom i forbindelse med vedlikeholdsarbeid på et oppdrettsanlegg i august 2015.

Det er over ti år siden en spørreundersøkelse med mål om å kartlegge det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet i havbruksnæringen ble gjennomført (Allred, 2005). Undersøkelsen kom relativt kort tid etter at Arbeidsmiljølovens krav om internkontroll trådte i kraft. Resultatene viste blant annet at virksomhetene som svarte var kommet godt i gang med det systematiske HMS-arbeidet, og at et stort flertall av anleggene hadde fastsatte mål for dette arbeidet. Det ble imidlertid påpekt at virksomhetene kunne bli mer proaktive og hadde mer å hente på å bruke data om ulykker til å lære og forebygge.

Noen år senere kom rapporten «Fare på merde? Behov for endret sikkerhetsarbeid ved norske oppdrettsanlegg» (Fenstad et al., 2009), som belyser organisatoriske forhold som informantene mener er av betydning for sikkerhet ved oppdrettsanlegg i en periode preget av økt grad av sentralisering, spesialisering og fragmentering. Rapporten beskriver her en havbruksbransje i endring. Lakseoppdrett var på vei fra å være en attåttnæring til å bli storindustri. Sikkerhet hadde vært en uformell del av det praktiske arbeidet og lokalsamfunnet rundt hver oppdretter. Nå måtte sikkerhetsarbeidet bli mer systematisk for å veie opp for kvaliteter de stadig større havbruksorganisasjonene manglet, i tillegg til at utviklingen hadde gitt mer risikofulle operasjoner. Næringen ga uttrykk for et ønske om koordinering og samarbeid. I årene som er gått siden den gang har mye skjedd. Næringen har vokst og teknologien har utviklet og endret seg, og det er behov for oppdatert forskningsbasert kunnskap om helse, arbeidsmiljø og sikkerhet i havbruk.

Prosjektet som denne rapporten er en leveranse fra, har så langt vist at det er belastningsplager og akutte skader som er den største årsaken til fravær og bekymring blant ansatte som har sitt arbeid ute på anlegg og servicefartøy. Ansatte ute på anlegg vurderer jevnt over sikkerhetsklimaet som godt, selv om enkelte områder utpeker seg med tanke på forbedringspotensial (Thorvaldsen et al., 2017). Gjennom prosjektet som helhet synliggjøres utfordringer og forslag til forbedringer som næringen kan ta tak i og jobbe videre med for økt sikkerhet og gode, helsefremmende arbeidsplasser for alle ansatte i årene som kommer. Denne rapporten tar for seg den formelle sikkerhetsstyringen i havbruksnæringen i dag.

3 Metode

3.1 Spørreskjema

Prosjektgruppen utviklet et spørreskjema tilpasset havbruksnæringen (se Vedlegg 1) som omhandlet sentrale forhold ved sikkerhetsstyringen i bedrifter og virksomheter. I dette arbeidet ble forskjellige spørreskjema fra andre undersøkelser gjennomgått, i all hovedsak undersøkelser som medlemmer i prosjektgruppen hadde gjennomført tidligere (Kongsvik, 2000; Bye & Kongsvik, 2002; Fenstad, 2008; Fenstad et al., 2016). Noen spørsmål/utsagn ble også hentet fra "HMS-undersøkelsen i havbruk 2016", som ble gjennomført blant driftspersonell (Thorvaldsen et al. 2017). Hovedtema som ble tatt opp i undersøkelsen var:

- Ressurser til sikkerhetsarbeidet
- Opplæring, trening og kompetanse
- Prosedyrer
- Risikostyring og -kommunikasjon
- Etterlevelse
- Ledelse
- Rapportering
- Inspeksjoner og tilsyn

De som svarte ble presentert for en rekke utsagn knyttet til disse temaene, og ble bedt om å vurdere hvor enige eller uenige de var i dem på en 5- delt skala (Helt uenig – helt enig). Det var også en kategori for Vet ikke/ikke relevant. For to spørsmål ble det også brukt en 10-delt skala. Skjemaet inkluderte i tillegg avkryssningsspørsmål, blant annet knyttet til stilling og erfaring i oppdrettsnæringen.

Prosjektet er meldt inn og godkjent av personvernombudet for forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) i tråd med gjeldende retningslinjer for personvern.

3.2 Gjennomføring

I forkant av undersøkelsen ble det innhentet en oversikt over 95 selskap som har vært registrert innen oppdrett i Norge. På grunn av endringer i bransjen var det tydelig at mange av selskapene ikke lenger eksisterte eller var relevante for denne undersøkelsen. 80 av selskapene ble kontaktet for å innhente tillatelse til å sende ut digitale spørreskjema til ansatte i stillingskategoriene i målgruppen, som primært var ledere på ulike nivå i selskapene. Kontaktinformasjon ble funnet på internett. De fleste selskapene fikk vi ikke kontakt med, eller vi fikk beskjed om at de ikke lenger var operative eller at de ikke driver med oppdrett. Ett selskap svarte at de ikke ville delta i undersøkelsen. Alle som ikke svarte på første forsøk ble kontaktet i to runder med oppringing etterfulgt av epost til de som ikke ble nådd via telefon.

Totalt var det 15 oppdrettsselskap som ønsket å være med i undersøkelsen. Noen av disse ga oss e-postadresser til ansatte, mens andre videreformidlet en lenke til undersøkelsen til aktuelle deltakere i eget selskap. Dette innebærer at vi ikke kan fastslå svarprosent for undersøkelsen eller vurdere hvor representativt utvalget er for oppdrettsnæringen som helhet. Det kan altså være skjevheter i utvalget, f. eks. når det gjelder hvor godt utviklet systemene for sikkerhetsstyring er. Det kan f.eks. være mulig at de som har kommet kortest i denne utviklingen ikke har opplevd temaet som like relevant for sin virksomhet, og dermed har unnlatt å delta i undersøkelsen. Vi må også ta høyde for at mange ansatte som er opptatt av sikkerhetsarbeid har en travel hverdag, og derfor ikke har prioritert å svare. Vi har imidlertid ikke mulighet til å undersøke om det er skjevheter i vårt utvalg, og hva valget om å delta eller ikke er basert på.

Når det gjaldt analyser av datamaterialet ble det hentet ut beskrivende statistikk i form av gjennomsnitt og frekvenser. Gjennomsnitt ble beregnet for utsagnene som respondentene skulle vurdere, mens frekvensanalyser ble gjort for spørsmål knyttet til stilling og erfaring, samt spørsmål hvor svaralternativene var ja/nei/vet ikke. Det var et åpent spørsmål i skjemaet hvor de som svarte ble bedt om å si hva næringen selv kunne gjøre for å øke personsikkerheten. Alle svarene på det åpne spørsmålet ble tematisert og beskrives overordnet i kapittel 3.

Frekvensfordelingen for alle utsagn og spørsmål er gitt i Vedlegg 2.

3.3 Deltakere i undersøkelsen

Totalt var det 135 personer som besvarte spørreskjemaet. I tabellen under er utvalgets fordeling på ulike stillingskategorier og erfaring i oppdrettsnæringen framstilt.

Tabell 1: Deltakere i spørreundersøkelsen fordelt på stilling og erfaring i oppdrettsnæringen

		Prosent
Hva er din stilling?	Adm.dir./Regiondirektør/-leder/-sjef	2,2
	Daglig leder/ass. daglig leder	11,1
	Avdelingsansvarlig/-leder/-sjef	10,4
	Driftsdirektør/-leder/-sjef	20,0
	Driftsoperatør/-tekniker	11,8
	HR- eller personalansvarlig/-leder/-sjef	6,7
	HMS-ansvarlig/-koordinator/-sjef	6,7
	Produksjonsansvarlig/-leder/-sjef	7,4
	Område-/lokalitetsansvarlig	15,6
	Kvalitetsansvarlig/-direktør/-leder/-sjef	5,9
	Ønsker ikke å svare	2,2
Hvor lenge har du jobbet i oppdrettsnæringen?	Under ett år	3,0
	1-2 år	5,2
	3-6 år	18,5
	Over 7 år	73,3

Det var flest driftsdirektører/-ledere/-sjefer i utvalget, etterfulgt av område-/lokalitetsansvarlige. Det er også kommet svar fra 11,8 % ansatte ute på anlegg (driftsoperatør/driftstekniker). Et flertall hadde mer enn sju års erfaring fra oppdrettsnæringen.

4 Resultater

I dette kapitlet gir vi en tematisk presentasjon av resultatene fra undersøkelsen.

4.1 Helhetlige vurderinger av sikkerhetssituasjonen

Deltakerne ble presentert for flere utsagn som omhandlet sikkerhetssituasjonen generelt ved anleggene. De fleste som svarte var ledere og stabspersonell, noe som innebærer at det ikke er egen arbeidssituasjon på land som vurderes av de fleste, men arbeidssituasjonen ute på merdene. Gjennomsnittssvaret i vurderingene er presentert i figuren under:

Figur 1: Utsagn knyttet til dagens sikkerhetssituasjon – gjennomsnitt

Som helhet stilte respondentene seg nøytrale til om det var for mange personskader i eget selskap. Det var 44 % som var enige (helt eller delvis) i utsagnet om at man hadde for mange personskader. Flertallet var imidlertid enige i at sikkerheten ute på anleggene var svært god (89 %) og at gjennomganger hadde gitt en god oversikt over potensielle farer (92 %).

Det ble også stilt spørsmål og helhetlige vurderinger av det systematiske sikkerhetsarbeidet og om hvordan sikkerhetsnivået hadde utviklet seg for de ansatte i løpet av de siste to årene:

Figur 2: Utsagn knyttet til sikkerhetsarbeidet og sikkerhetsnivået generelt – gjennomsnitt

Et flertall (60 %) vurderte det systematiske sikkerhetsarbeidet som meget bra, og at sikkerhetsnivået hadde blitt bedre i løpet av de siste to årene (score 8,9 og 10).

Oppsummert vurderte deltakerne i undersøkelsen sikkerhetssituasjonen som meget god og at sikkerhetsnivået hadde blitt bedre i løpet av de siste to årene, selv om en betydelig andel (44 %) fremdeles mente at man hadde for mange personskader i eget selskap.

4.2 Ressurser til sikkerhetsarbeidet

Undersøkelsen inkluderte fire utsagn som omhandlet forskjellige forhold knyttet til ressursituasjonen og sikkerhet. Gjennomsnittsvurderingene er gjengitt i figuren under:

Figur 3: Utsagn knyttet til ressurser til sikkerhetsarbeidet – gjennomsnitt

Et flertall var uenig i (helt eller delvis) at det var satt av for lite ressurser til sikkerhetsarbeid i eget selskap (66 %) og at mangelfullt vedlikehold hadde ført til dårligere sikkerhet (58 %). Utvalget var nøytrale når det gjald om mer *tid* til vedlikehold kunne redusert antallet personskader. Det var 48% som var enige i utsagnet. Et flertall mente at bemanningen var tilstrekkelig for at sikkerheten ble godt ivaretatt (72 %).

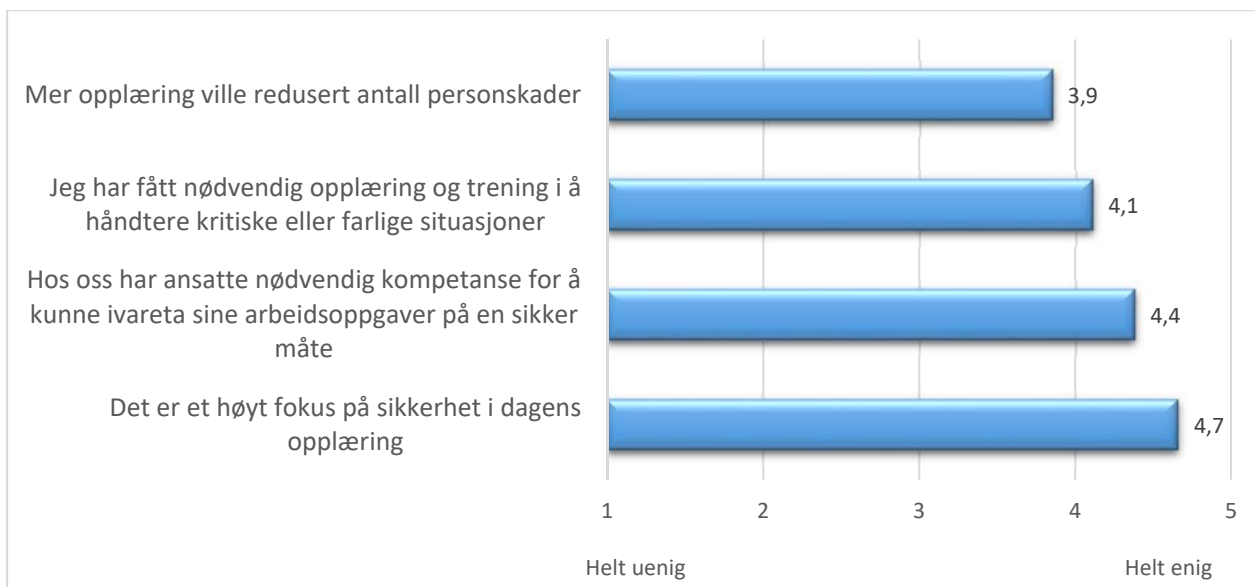
Sett helhetlig vurderes altså ressursituasjonen knyttet til sikkerhetsarbeidet som god av deltakerne i undersøkelsen. Det er verdt å merke seg at nærmere halvparten mente at mer tid til vedlikehold kunne bedret personsikkerheten.

4.3 Sikkerhetsopplæring

Fire av utsagnene i undersøkelsen omhandlet sikkerhetsopplæringen, og gjennomsnittsvurderingene knyttet til dem er framstilt i figur 4 på neste side.

Utvalget som helhet var enig i at mer opplæring kan redusere antallet personskader (70 %). Samtidig mente et flertall at en selv hadde fått nødvendig opplæring og trening (81 %), at egne ansatte hadde den nødvendige kompetansen for å jobbe sikkert (93 %) og at det var et høyt fokus på sikkerhet i dagens opplæring (98 %).

Sikkerhetsopplæringen vurderes altså også som god generelt sett, selv om en betydelig andel også mener at mer opplæring ville redusert antallet personskader.

Figur 4: Utsagn knyttet til sikkerhetsopplæringen – gjennomsnitt

4.4 Prosedyrer

Prosedyrer og sikkerhetsregler var også et tema i undersøkelsen, og inkluderte vurderinger av mengden prosedyrer, forståelighet, kjennskap til dem og involvering av ansatte.

På spørsmål om man hadde utviklet sikkerhetsprosedyrer for arbeidet ved oppdrettsanleggene, svarte 89 % ja, mens 11 % ikke hadde besvart spørsmålet. Ingen svarte altså nei. Under framstiller vi gjennomsnittsscorene på utsagn som omhandlet prosedyrer.

Figur 5: Utsagn knyttet til prosedyrer – gjennomsnitt

Omtrent halvparten var enige i at man hadde for mange sikkerhetsregler og prosedyrer (51 %) og en ikke ubetydelig andel mente også at de kunne være vanskelige å forstå (40 %). Generelt var man positive til involvering av de ansatte når det gjaldt å lage nye prosedyrer (61 % helt

eller delvis enige), når nye prosedyrer skulle innføres (68 %) og informasjon om endringer (75 %). Kjennskap til sikkerhetsprosedyrer blant ansatte ble også vurdert som god (92 % helt eller delvis enig).

Det kan altså være noen utfordringer knyttet til omfanget av sikkerhetsregler og –prosedyrer, men helhetlig vurderes kjennskap til prosedyrene og involvering i utarbeidelse og innføring som god.

4.5 Risikovurderinger

Risikovurderinger gjøres på ulike måter og omfatter alt fra de uformelle vurderingene enkeltpersoner gjør til større og formelle risikoanalyser. I undersøkelsen inkluderte vi noen spørsmål og utsagn knyttet til formelle analyser og bruk av «Sikker Jobbanalyse» som verktøy i arbeidsoperasjoner.

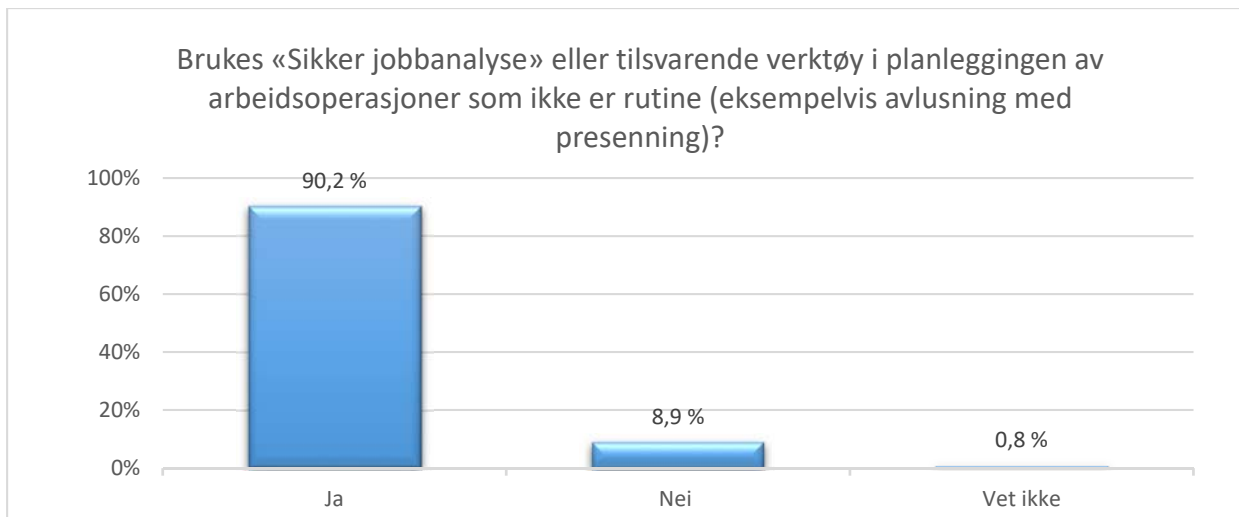
Det ble blant annet spurt om det var gjennomført formelle risikoanalyser for arbeidet ved anleggene i løpet av de siste fire årene:

Figur 6: Om det er gjennomført formelle risikoanalyser – prosentfordeling

Tilnærmet alle svarte bekræftende på at det var gjennomført formelle risikoanalyser.

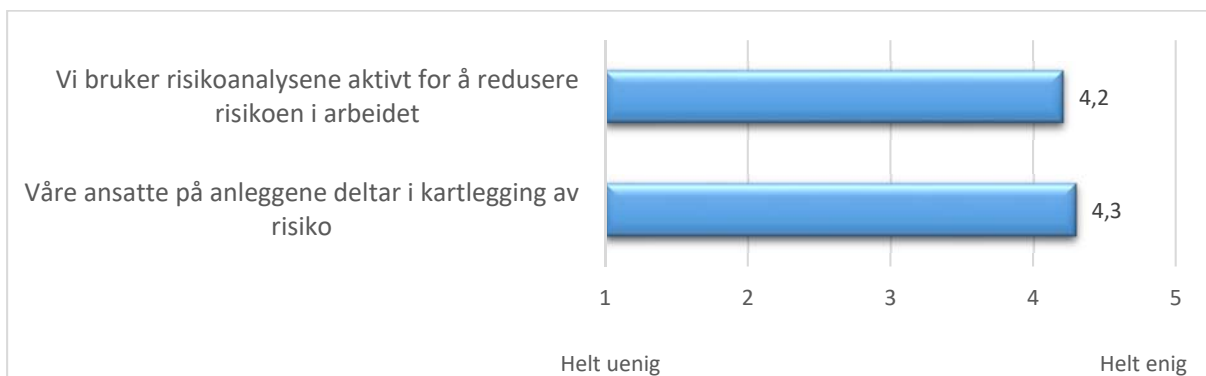
På samme måte ble det spurt om bruk av «Sikker Jobbanalyse» eller tilsvarende verktøy i operasjoner som ikke var rutineoperasjoner:

Figur 7: Om bruk av «Sikker jobbanalyse» – prosent

Også her var det en stor andel som svarte bekreftende, men også 9 % som svarte at man ikke brukte slike verktøy.

I figuren under er gjennomsnittsvurderingene for to utsagn som omhandler risikoanalyser framstilt:

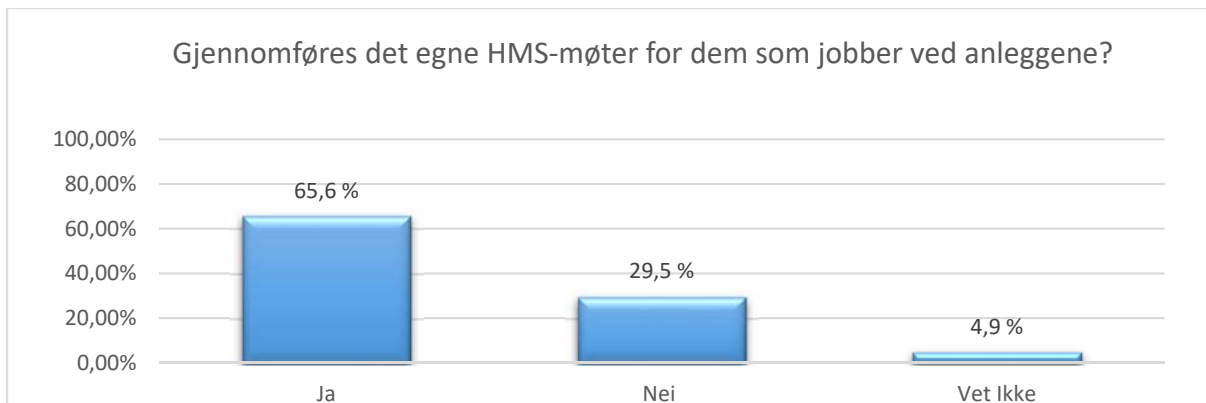
Figur 8: Utsagn om bruk av risikoanalyser – gjennomsnitt

Det var stor grad av enighet i at man brukte analysene aktivt for å redusere risiko i arbeidet (81,4 %), og i at egne ansatte deltok aktivt i risikokartlegging (86 %).

I utvalget oppga altså omtrent alle at formelle risikoanalyser var i aktiv bruk, inkludert verktøy som «Sikker jobbanalyse».

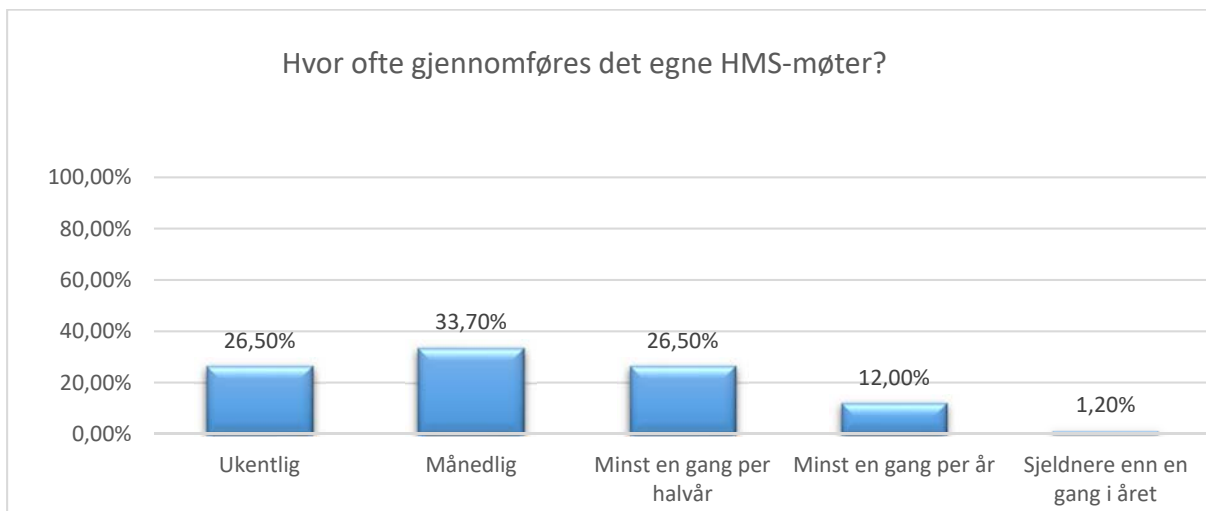
4.6 Arenaer for sikkerhetskommunikasjon

Undersøkelsen tok også for seg spørsmål om HMS-møter, inkludert om det ble gjennomført egne slike møter:

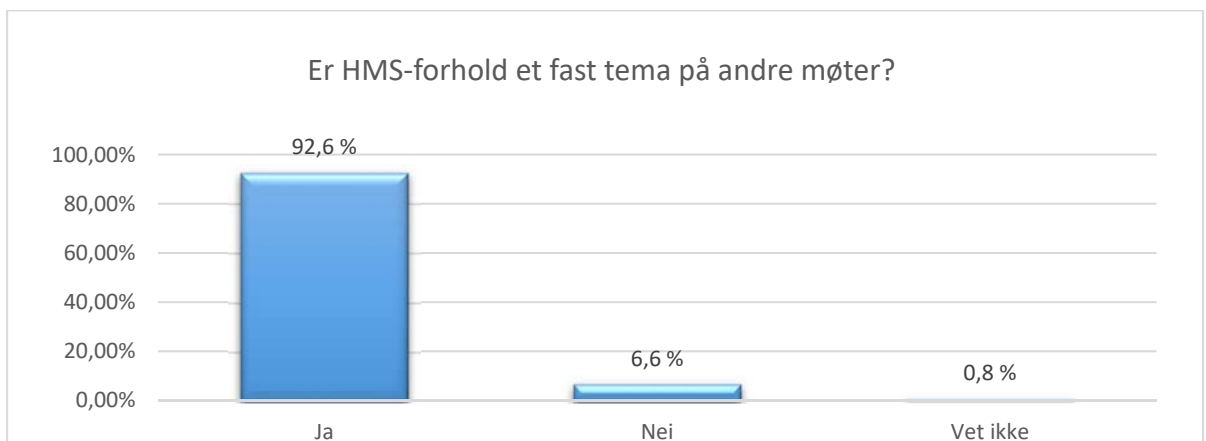
Figur 9: Om gjennomføring av HMS-møter – prosent

Et flertall oppga altså at de gjennomførte dedikerte HMS-møter, men opp mot en tredjedel svarte også nei på dette spørsmålet. De som faktisk gjennomført egne HMS-møter ble også spurt om *hvor ofte* de ble gjennomført:

Figur 10: Om frekvens på HMS-møter – prosent

Et flertall blant dem som gjennomførte dedikerte HMS-møter gjorde dette månedlig eller oftere (60 %), mens de resterende gjorde det minst en gang pr halvår eller sjeldnere.

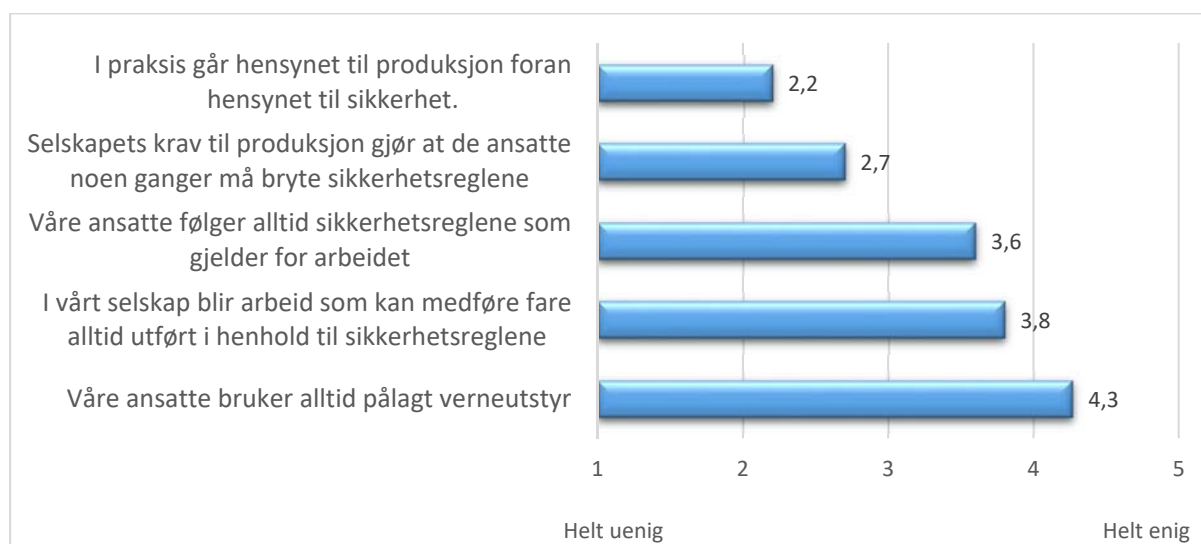
Figur 11: Om HMS som tema på andre møter – prosent

Vi ser at et stort flertall blant alle i undersøkelsen oppga at HMS-forhold var et fast tema på andre møter.

Oppsummert så oppga et flertall at det finnes arenaer for HMS hvor det gjennomføres månedlige eller ukentlige møter. For de fleste er HMS-forhold også et fast tema på andre møtearenaer.

4.7 Etterlevelse

Etterlevelse handler om å følge sikkerhetsregler og –prosedyrer i det daglige arbeidet. I undersøkelsen ble etterlevelse tatt opp som tema direkte, men også rammebetingelser for etterlevelse, inkludert om hensynet til produksjon innebar regelbrudd. Fem utsagn omhandlet etterlevelse enten direkte eller indirekte:

Figur 12: Utsagn om etterlevelse – gjennomsnitt

Et flertall på 67 % var uenig i at hensynet til produksjon gikk foran sikkerhetshensyn og et knapt flertall var også uenig i at produksjonskravene medførte at man i noen tilfeller måtte bryte sikkerhetsreglene (52 %). Det er verdt å merke seg at betydelige andeler også var *enige* i disse to utsagnene – henholdsvis 23 % og 36 %.

Når det gjaldt to utsagn som omhandlet etterlevelse mer direkte, var en større andel enige. Det gjaldt om man alltid følger sikkerhetsreglene for arbeidet generelt (69 % enig) og når det blir utført arbeid som kunne medføre fare (71 %). Her var det imidlertid også en ikke ubetydelig andel som var enig i utsagnene – henholdsvis 23 % og 16 %. Bruk av verneutstyr virker å være etablert – 85 % var enige i at ansatte alltid brukte pålagt verneutstyr.

Oppsummert er det et relativt positivt bilde av etterlevelse av sikkerhetsregler, særlig knyttet til bruk av verneutstyr. Resultatene tyder imidlertid på at det i noen tilfeller er en målkonflikt mellom sikkerhet og produksjon.

4.8 Sikkerhet og ledelse

Hvordan lederen prioriterer og håndterer sikkerhetsforhold i arbeidet er sett på som svært viktig i sikkerhetsarbeid generelt. I undersøkelsen inkluderte vi utsagn om avveining mellom sikkerhet og produksjon, om nærmeste leder selv et godt eksempel når det gjaldt å ivareta sikkerheten, og involvering av ansatte i sikkerhetsarbeidet:

Figur 13: Utsagn om sikkerhetsledelse – gjennomsnitt

Det er et positivt bilde av egen prioritering av sikkerhet som kommer fram. Det var 78 % som var uenig i at man som leder ikke alltid kunne prioritere sikkerheten foran produksjonen. Videre var det 96 % som var enig i at man satte pris på tilbakemelding fra ansatte om forhold som har betydning for sikkerheten.

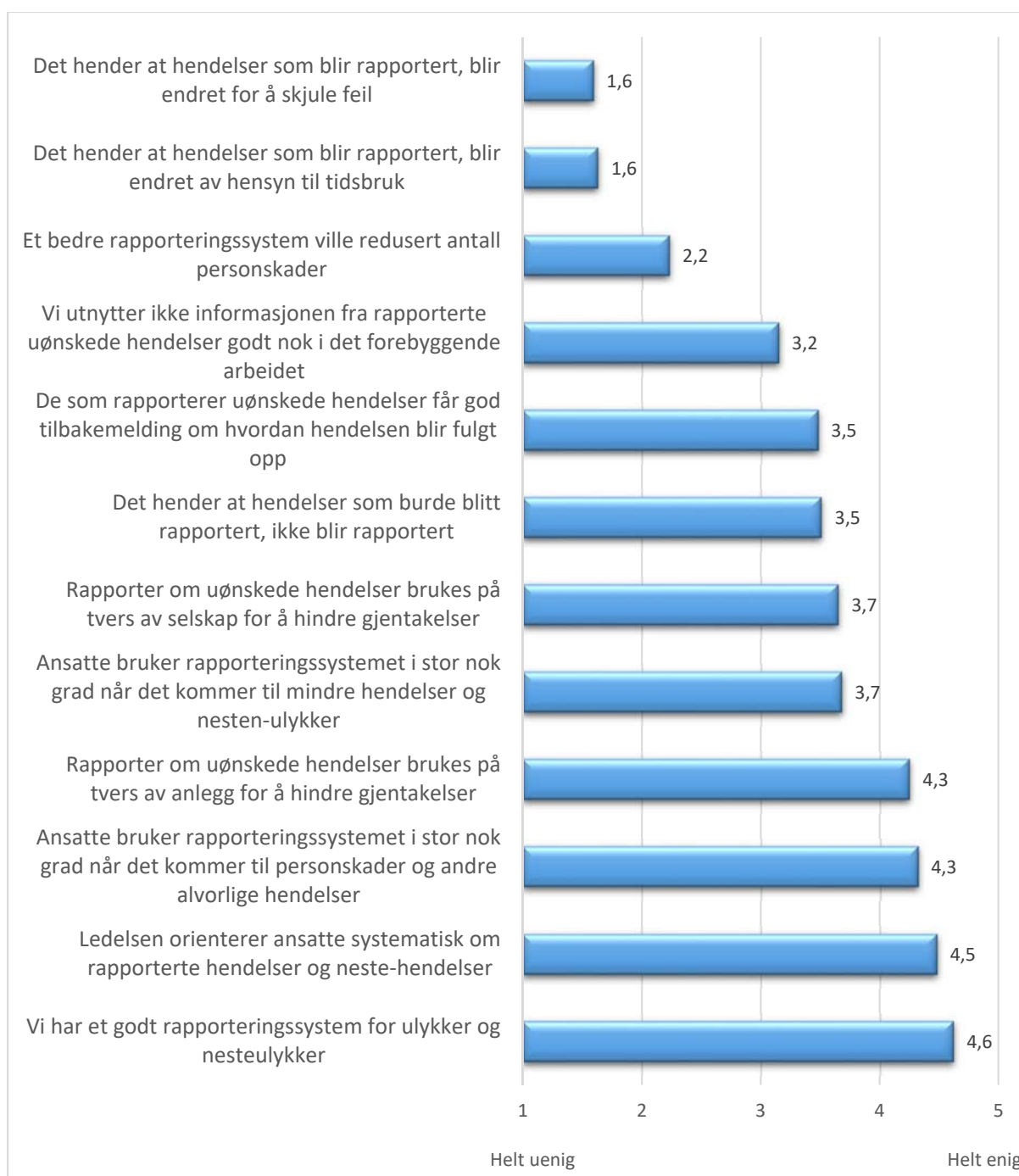
Vurderingen av nærmeste leders prioritering av sikkerhet var også positiv. Det var 86 % som var enige i at nærmeste leder gikk foran som et godt eksempel og 89 % som var trygge på å få støtte fra nærmeste leder i prioriteringen av sikkerhet.

Videre var respondentene i stor grad enige i at man involverte ansatte på en god måte i sikkerhetsarbeidet (90 %).

4.9 Rapportering

Rapportering av ulykker og nesten-ulykker kan sees på som en obligatorisk del av et informasjonssystem og et grunnlag for forebygging av ulykker. Hendelsesrapporter gir et datagrunnlag som kan analyseres og brukes for å utarbeide og prioritere tiltak. Et godt rapporteringssystem er derfor en viktig del av sikkerhetsstyringen i en virksomhet, på linje med granskninger, indikatorer og andre datakilder.

I undersøkelsen omhandlet 12 utsagn rapporteringssystemet og bruken av dette systemet:

Figur 14: Utsagn om rapportering og bruk av rapporteringssystemet – gjennomsnitt

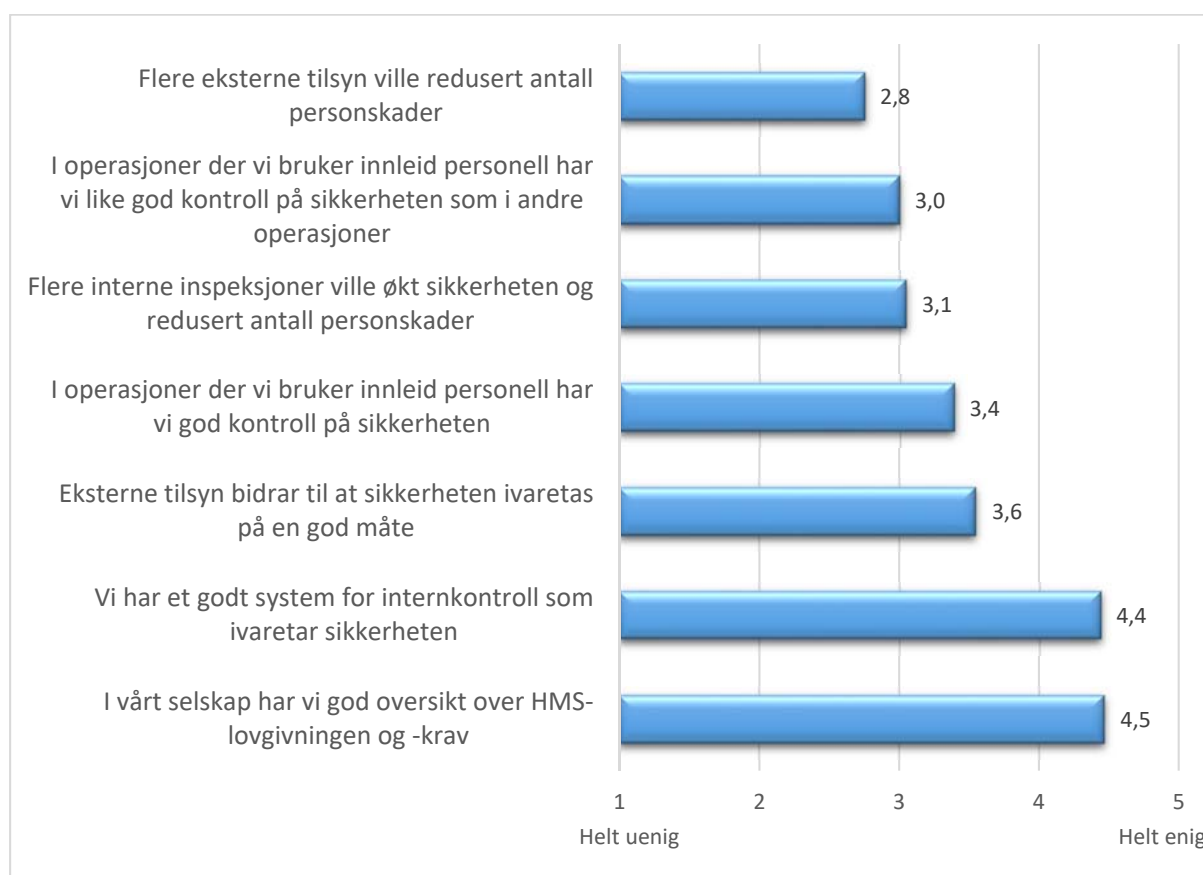
Det var 94 % som var enige (helt eller delvis) i at man hadde et godt rapporteringssystem for ulykker og nestenulykker. Det var også stor grad av enighet om at rapporteringssystemet ble brukt når det gjaldt alvorlige hendelser, og også om at ledelsen orienterte på rapporterte hendelser på en systematisk måte.

Resultatene indikerer også noen mulige forbedringsområder. Dette gjelder blant annet det å utnytte informasjonen fra rapportene i det forebyggende arbeidet – 48 % var enige i at dette

ikke ble utnyttet godt nok. Det var også 30 % som var uenige i at de som rapporterte fikk god tilbakemelding om hvordan hendelsen ble fulgt opp. Videre kan underrapportering være et problem – 67 % var enige i at det forekom at hendelser som burde blitt rapportert, ikke blir det.

4.10 Internkontroll, revisjoner og tilsyn

I undersøkelsen var det sju utsagn som omhandlet ulike former for tilsyn, inspeksjoner og internkontroll. Resultater knyttet til disse utsagnene er gjengitt i figur 15:

Figur 15: Utsagn om tilsyn og kontroll – gjennomsnitt

Deltakerne i undersøkelsen anså som gruppe at man har en god oversikt over HMS-lovgivning og krav, og at man har et godt system for internkontroll knyttet til sikkerhet. Man var mer delt i synet på om eksterne tilsyn og interne inspeksjoner ville øke sikkerheten. Det var 42 % som var uenig i at flere eksterne tilsyn ville redusert antallet personskader og 40 % var uenig i at flere interne inspeksjoner ville økt sikkerheten.

Sikkerheten i operasjoner der man brukte innleid personell var et ankepunkt for flere. Det var 25 % som var uenig i at man hadde god kontroll i operasjoner der man brukte innleid personell og 46 % var uenig i at man hadde like god kontroll i operasjoner der man brukte innleid personell som i andre operasjoner.

4.11 Forbedringsforslag for næringen

Avslutningsvis ble det i skjemaet stilt et åpent spørsmål om hva oppdrettsnæringen selv kunne gjøre for å bidra til økt sikkerhet for de ansatte. Det var 38 personer (28 %) som besvarte spørsmålet. Flere hadde lengre svar og tok opp flere aktuelle tiltak. Følgende fem tema ble hyppigst omtalt i svarene (antall som tok opp temaet i parentes):

- Økt bemanning/arbeidstid/mer ressurser (7)
- Opplæring/kurs (7)
- Holdningsarbeid/sikkerhetskultur (5)
- Rapportering og rapporteringssystemer (5)
- Nettverksarbeid/involvering (5)

Når det gjaldt bemanning og ressurser var det flere som beskrev en situasjon der man brøt Arbeidsmiljøloven i spesielt hektiske arbeidsperioder, og at bemanningen burde være tilstrekkelig for å håndtere også slike situasjoner. Et eksempel på svar knyttet til dette var:

Sikre nok bemanning slik at ingen jobber meir enn 16-18 timers arbeidsdag maks under store operasjoner. Å vere på jobb i 24 timer eller meir er fullstendig uforsvarlig når det involverer kjøring av kraner og båter, eller håndtere annet tungt maskinelt utstyr.

Det ble også foreslått å sette av mer ressurser til stillinger til HMS-personell, inkludert dedikerte personer i linjen med HMS-ansvar og ikke bare ha HMS som en stabsfunksjon.

Styrking av opplæring og kursing var også hyppig nevnt som forbedringsområder. Dette handlet om bedre opplæring av nyansatte, kurs knyttet til krisehåndtering og generelle opplæringstiltak der man brukte faktiske hendelser fra næringen som grunnlag for læring og økt sikkerhet. Et eksempel var:

Arrangere egne sikkerhetskurs der ulykker og hendelser fra næringa blir brukt som eksempel i undervisning

Forslag knyttet til holdningsarbeid og det å utvikle en bedre sikkerhetskultur handlet om å bevisstgjøre ansatte om sikkerhet. Denne gruppen av forslag var mindre konkrete enn de andre.

Sette av større ressurser til intern oppfølging og jobbe tydelig med holdningsendringer på tvers av avdelinger og selskap. HMS holdninger må på gjøres noe med, og det må vises forståelse for at god HMS innebærer MYE mer enn å bruke hjelm.

Flere beskrev også svakheter knyttet til rapporteringssystemene for uønskede hendelser og avvik og pekte på et behov for større brukervennlighet og tilpasning av systemene til det enkelte selskapet (dette var relatert til ulike driftsformer og antall ansatte).

Investere i effektive og brukervennlige systemer som sørger for effektiv avvikshåndtering og er tilpasset selskapet, driftsformen og antall ansatte.

Nettverksarbeid, både mellom egne ansatte og mellom ansatte i næringen ble også framhevet av flere. Seminarer for oppdrettere, der man kan få presentert eksempler på utfordringer ble nevnt konkret, og også nettverk for HMS-ledere i næringen.

Svarene på de åpne spørsmålene er gjengitt i Vedlegg 3. Noen svar er utelatt for å sikre anonymiteten til respondentene.

5 Avsluttende betraktninger

5.1 Sammenligning med tidligere undersøkelser

Undersøkelsen har hatt ledelse og stabspersonell som målgruppe. Deltakerne har blitt spurt om forhold som påvirker sikkerhetsstyring og HMS i dagens havbruk. De har også vurdert at forholdene har blitt bedre de siste to årene. Det kan være interessant å trekke noen sammenligninger fra tidligere studier.

En spørreundersøkelse om HMS-arbeid og sikkerhetsstyring på oppdrettsanlegg i 2003/2004 er svært interessant å sammenligne med (Allred et al., 2005). Der svarte 132 personer, hovedsakelig driftsledere, på hvordan de hadde implementert systematisk sikkerhetsarbeid og internkontroll. Et hovedfunn var at næringen var godt i gang med implementeringen, selv om det manglet en del i praksis, for eksempel på å utnytte data om hendelser, risikovurderinger i handlingsplaner for å nå sine HMS-mål.

En kvalitativ studie av sikkerhetsforhold i havbruk gjort i 2008 er også relevant å sammenligne med. I rapporten «Fare på merde? Behov for endret sikkerhetsarbeid ved norske oppdrettsanlegg» beskrev Fenstad et al. (2009) at sikkerhetsarbeidet måtte bli mer systematisk for å veie opp for kvaliteter havbruksorganisasjonene kunne miste i en periode preget av endring.

Det har vært en rivende utvikling i havbruk mellom 2008 og 2017, også i sikkerhetsarbeidet. Nå, som da, finnes store forskjeller mellom selskapenes sikkerhetsstyring og kommunikasjon, men noen hovedlinjer kan vi trekke basert på de tidligere undersøkelsene og dagens prosjekt.

På den positive siden ser det ut til å være mer oppmerksomhet rundt personsikkerhet og HMS nå. De ansatte har mange kurs, møter og rutiner knyttet til HMS – og verneutstyr er en naturlig del av jobben. Både Allred et al. (2005) og Fenstad et al. (2009) hørte sjelden eller aldri at det ble gjennomført HMS-møter. I 2003/2004 svarte halvparten av oppdretterne at de hadde gjort risikovurderinger (Allred et al. 2005). Risikoanalyser og rutiner for sikkerhetssamtaler før jobb har eksistert lenge, men det blir nok brukt stadig mer nå. Både Allred et al. (2005) og Fenstad et al. (2009) beskrev at havbruksnæringen er spesielt oppmerksom på forhold tilknyttet fiskeproduktet. Førstnevnte nevnte til og med at «svært mange av respondentene som ble kontaktet i forbindelse med å få inn flere svar på spørreskjemaet, viste til at de hadde viktigere ting å gjøre enn å svare på spørreskjema om HMS» (Allred et al., 2005: 46). Målkonflikter og

produksjonskrav blir også beskrevet i årets undersøkelse. Mange mener fortsatt at produksjon kan komme foran personsikkerhet, men det er sjelden at noen uttaler at de setter produksjonen over HMS for personell. Det er vanligvis ikke aksept for å sette seg selv i fare for å redde fisk og utstyr.

Ved tolkning av denne undersøkelsen, der hovedsakelig administrativt personell har svart, må vi ta i betraktning at ledelse ofte maler et bedre bilde av systematisk sikkerhetsarbeid enn andre ansatte, også i havbruk (Allred et al., 2005). Fenstad et al. (2009, side 45) intervjuet både ledere og røkttere, og observerte at: «Informantene på ledelsesnivå mener vanligvis at deres organisasjon arbeider systematisk med sikkerheten. Operativt ansatte er ofte ikke enige i dette».

At bransjen anno 2017 har økt sin innsats på personsikkerhet underbygges imidlertid også i våre undersøkelser av røkttere (Thorvaldsen et al., 2017) og driftsledere (Skirstad og Stabforsmo, 2017). Det finnes felles oppfatninger for når man skal dra ut på sjøen eller gjøre operasjoner, og det er ikke vanlig å gå på akkord med personsikkerheten (Skirstad og Stabforsmo, 2017). Mer ressurser brukes generelt på sikkerhet nå, og det er vanlig å begrunne ønske om investeringer i sikkerhet. Tidligere var ikke HMS viktig nok i ledelsen til å brukes som brekkstang for å få utstyr, selv om mange var fornøyde med utstyret de hadde tilgjengelig da også (Allred et al., 2005; Fenstad et al., 2009). I dag er det imidlertid fortsatt behov for oppdatert utstyr, ettersom merdene blir stadig større.

Mange forhold er overraskende lite forbedret siden undersøkelsene på tidlig 2000-tall. Rapportering og læring av hendelser var – da som nå – av mange regnet som en «papierøvelse» uten stor praktisk nytte (Allred et al., 2005; Fenstad et al., 2009). Intensivt arbeid uten søvn i svært mange timer i enkelte perioder og operasjoner er fortsatt vanlig i de aller fleste selskap. Tilsvarende funn knyttet til bemanning, arbeidstid og opplæring er også belyst i en tidligere studie med fokus på menneskets rolle i hendelser med rømming av fisk (Thorvaldsen et al., 2013; 2015). Dette er alvorlige problem for helse, miljø og sikkerhet. Fenstad et al. (2009) beskrev det de kalte et «kulturelt etterslep», der arbeidsrutiner og tenkemåter var mer tilpasset tidligere organisasjonsformer istedenfor å ta inn over seg nye utfordringer. Vårt aktuelle projekts studie med intervju og spørreundersøkelse av driftsledere viser at selskapene fortsatt jobber med å håndtere dagens krav til HMS (Skirstad og Stabforsmo, 2017).

Enkelte forhold har til og med endret seg på en måte som muligens ikke er fordelaktig for personsikkerheten. Nå etterlyser respondentene HMS-nettverk og seminarer, mens det tidligere fantes uformelt på arbeidsplassene og i lokalsamfunnene rundt. Fenstad et al. (2009) beskrev hvordan de nye havbruksorganisasjonene måtte gjøre tiltak for erfaringsutveksling om sikkerhet intern i og mellom selskapene.

Undersøkelsen fra 2008 demonstrerte også et økende behov for koordinering av arbeidet på grunn av oppstykket ansvar for oppgavene, og dette vises i dag særlig i operasjoner med servicebåter, brønnbåter og andre innleide. Svarene i årets undersøkelse viser at 46 % var uenig i at man hadde like god kontroll i operasjoner der man brukte innleid personell som i andre operasjoner. Brønnbåtoperasjoner og avlusing har altså lenge foregått som en type prosjektarbeid, over dag og natt i en kort periode, med til dels uforsvarlige arbeidsforhold. Nå

er det betydelig flere av disse operasjonene. Det gir store belastninger for både personellet på oppdrettsanleggene, og særlig for personellet på servicebåtene, dykkere og andre innleide tjenester. At produksjonen blir prioritert fremfor sikkerheten ved noen anledninger kommer til syne både i denne undersøkelsen og i en studie der ansatte i oppdrettsselskap og servicefartøy vurderer sikkerheten fra sitt ståsted (Thorvaldsen et al., 2017). De tidligere undersøkelsene forutså ikke i hvor stor grad risikofylte operasjoner med merdene og nøtene skulle settes ut til servicebedrifter.

Det er tolv år siden havbruksnæringa ble karakterisert som i startfasen med systematisk opplegg for HMS, og veiledet til å gjøre kartlegginger og lage handlingsplaner sammen med de ansatte (Allred, 2005). For ni år siden ble bransjen igjen anbefalt om å innføre et mer systematisk sikkerhetsarbeid, og å tette gapet i virkelighetsoppfatning mellom ledelse og ansatte (Fenstad et al., 2009). Næringa ble oppfordret til å ta vare på sine gode tradisjoner for samarbeid og samhandling, og å inkludere ansattmedvirkning i det systematiske sikkerhetsarbeidet. Dagens undersøkelse viser at næringa har innført systematisk sikkerhetsarbeid, noe som har gitt mange fordeler, men at man kan ha mistet forhold som tidligere var positivt for sikkerheten.

5.2 Konklusjoner

Denne undersøkelsen har tatt opp tema som omhandler sikkerhetsstyringen i næringen og hvordan de formelle systemene blir vurdert av i hovedsak ledelsen og stabspersonell.

På mange områder er det et positivt bilde av sikkerhetsstyringen som blir tegnet i undersøkelsen. Sikkerheten vurderes som å ha blitt bedre for de ansatte i løpet av de siste to årene av de fleste. Ressurssituasjonen beskrives også som god, inkludert ressursene som brukes på sikkerhet. Risikoanalyser virker å bli gjennomført i omtrent alle selskapene som deltok i undersøkelsen, og bruk av mer operasjonelle metoder for risikovurdering som «Sikker jobbanalyse» virker også å være utbredt. Bruken av verneutstyr ser ut til å være godt etablert, sammen med systemer for rapportering av uønskede hendelser.

Undersøkelsen gir også grunnlag for å framheve noen områder der det er behov for videre utvikling og forbedringsarbeid. Selv om flere systemer for sikkerhetsstyring har kommet på plass, kan det være et behov for forenkling. Dette gjelder prosedyreverket som relativt mange karakteriserer som for stort og delvis vanskelig å forstå. For at prosedyrer skal bli et verktøy som brukes er det avgjørende at de er hensiktsmessige og tilpasset ansatte som har sitt arbeid ute på anleggene. Underrapportering av uønskede hendelser virker også å være et problemområde for flere selskap. Dersom hendelser ikke rapporteres har ikke selskapene de samme mulighetene for å lære eller sette inn tiltak.

Bemanning, arbeidstid og ressurser peker seg ut som en sikkerhetsutfordring. På grunn av perioder med store operasjoner som krever mer ressurser enn vanlig, kan det være krevende å håndtere toppek i aktivitetsnivået på en slik måte at man holder seg innenfor Arbeidsmiljøloven og regelverk for øvrig. Dette kan føre til lange arbeidsdager for de ansatte. Lite hvile kan igjen påvirke deres evne til å gjøre arbeidet sitt på en sikker måte. I spesielt hektiske perioder involveres gjerne også innleid personell som kan være mindre kjent med anleggene og

potensielle farer i de konkrete operasjonene. Sikkerheten når innleide tas inn i arbeidet beskrives også som å bli utfordret i undersøkelsen. Relatert til disse utfordringene blir større bemanning og opplæring/kursing nevnt av flere som viktige tiltak for å bedre sikkerheten for de ansatte.

En generell målkonflikt mellom hensynet til produksjon og sikkerhet synliggjøres også i undersøkelsen. Relativt mange mener at produksjonen blir prioritert fremfor sikkerheten ved noen anledninger. Det kan være relevant å knytte dette til spesielt hektiske perioder ved anleggene, for eksempel perioder med avlusning eller utslakting av fisk. Flere ønsker også mer tid til vedlikehold. Vedlikehold er avgjørende for en sikker og god drift.

Undersøkelsen gjenspeiler et høyt aktivitetsnivå i næringen. Gitt ulykkesbildet som ble beskrevet innledningsvis, og ambisjoner om økt produksjon er det viktig at næringen har et bevisst forhold til hvordan sikkerheten skal ivaretas i en hverdag med høyt aktivitetsnivå.

Referanser

Aasjord, H., & Geving, I. H. (2009). *Accidents in Norwegian Fisheries and some other Comparable Norwegian Industries*. Paper presented at the Presentation at: IFISH4. Fourth International Fishing Industry Safety & Health Conference, Iceland.

Allred, K., Lie, T., Lindøe, P., & Østerhus, S. (2005). *Systematisk HMS-arbeid i havbruksnæringen*. Kan lastes ned fra: https://evalueringsportalen.no/evaluering/systematisk-hms-arbeid-i-havbruksnaeringen/HMS_havbruknaeringen.pdf/@@inline

Bye, R., and T. Kongsvik. 2002. Sikkerhet og arbeidsmiljø på fartøy i Statoils tjeneste. En kartlegging. Trondheim: Studio Apertura, NTNU.

Fenstad, J. 2008. Sikkerhets- og arbeidsmiljøundersøkelse for ansatte i fartøyvirksomheten 2008. Trondheim: Studio Apertura, NTNU Samfunnsforskning AS.

Fenstad, J., Dahl, Ø. Kongsvik, T. (2016). Shipboard safety: exploring organizational and regulatory factors. *Maritime Policy & Management*, 43 (5), 552-568.

Fenstad, J., Osmundsen, T., & Størkersen, K. V. (2009). *Fare på merde? Behov for endret sikkerhetsarbeid ved norske oppdrettsanlegg*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning, Studio Apertura. Kan lastes ned fra: <https://samforsk.no/Sider/Publikasjoner/Fare-p%C3%A5-merde-Behov-for-endret-sikkerhetsarbeid-ved-norske-oppdrettsanlegg.aspx>

Holen, S. M., Utne, I. B., Holmen, I. M., & Aasjord, H. (2017a). Occupational safety in aquaculture—Part 1: Injuries in Norway. *Marine Policy*.

- Holen, S. M., Utne, I. B., Holmen, I. M., & Aasjord, H. (2017b). Occupational safety in aquaculture—Part 2: Fatalities in Norway 1982–2015. *Marine Policy*.
- Kongsvik, T. 2000. Alvorlige hendelser blant beredskaps- og forsynings-fartøy. En undersøkelse blant mannskap og offiserer. Trondheim: Studio Apertura, NTNU Samfunnsforskning
- McGuinness, E., Aasjord, H. L., Utne, I. B., & Holmen, I. M. (2013). Fatalities in the Norwegian fishing fleet 1990–2011. *Safety science*, 57, 335-351.
- Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Olje- og energidepartementet (OED) (2017). Ny vekst, stolt historie. Regjeringens havstrategi. Kan lastes ned her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/ny-vekst-stolt-historie/id2552578/>
- Thorvaldsen, T., Holmen, I. M., & Moe, H. K. (2013). *Menneskelige faktorer og rømming fra lakseoppdrettsanlegg. Årsaksanalyser med fokus på menneskets rolle*. Kan lastes ned her: <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2457858>
- Thorvaldsen, T., Holmen, I. M., & Moe, H. K. (2015). The escape of fish from Norwegian fish farms: Causes, risks and the influence of organisational aspects. *Marine Policy*, 55, 33-38. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.marpol.2015.01.008>
- Thorvaldsen, T., Holmen, I. M., Kongsvik, T. (2017). *HMS-undersøkelsen i havbruk 2016*. Kan lastes ned her: https://www.sintef.no/contentassets/cc823f8d272b4bad8d98690ce9174d3c/hms-undersokelsen-i-havbruk-2016-thorvaldsen-holmen-og-kongsvik_ferdig.pdf

Vedlegg 1: Spørreskjema

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Hensikten med dette spørreskjemaet er å undersøke hvordan sikkerhetsarbeidet utøves og ledes i norsk oppdrettsnæring og finne områder hvor det kan være rom for forbedringer på bransjenivå. Sikkerhetsledelse omfatter alle forhold ved sikkerhet som kan påvirkes av ledelsen, som opplæring, prosedyrer og rapporteringssystemer.

Det er frivillig å delta i undersøkelsen, og alle deltagere er absolutt anonyme. Vi spør ikke om person- eller selskapsnavn og ingen resultater kan framstilles slik at du eller ditt selskap kan gjenkjennes. Undersøkelsen er en del av et prosjekt om HMS i oppdrettsnæringen som er ledet av SINTEF Fiskeri og havbruk og finansiert av Forskningsrådet. Den gjennomføres av NTNU Samfunnsforskning i henhold til gjeldende forskningsetiske retningslinjer. Undersøkelsen er meldt inn til Personvernombudet for forskning ved Norges Samfunnsvitenskapelige Datatjeneste.

For at resultatene skal gi et godt bilde av situasjonen, er vi avhengige av at så mange som mulig svarer. Derfor håper vi at du vil svare på alle spørsmålene. Det tar ca. 10 minutter å besvare skjemaet. Vennligst svar så ærlig som mulig. Ved å svare på undersøkelsen bidrar du til forbedringsarbeidet i bransjen.

Har du spørsmål om undersøkelsen kan du kontakte Trond Kongsvik (tlf. 918 97198) eller Martin Rasmussen (tlf. 911 16579) ved NTNU Samfunnsforskning.

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

1. Hva er din stilling?

2. Hvor lenge har du jobbet i oppdrettsnæringen

3. Antall ansatte i mitt selskap er

4. Selskapet jeg er ansatt i opererer i

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Dagens sikkerhets situasjonen

5. Har det skjedd personulykker som har medført fravær ved oppdrettsanlegg i selskapet deres de siste 12 månedene?

- Ja
 Nei
 Vet ikke

6. I hvor stor grad er du enig med påstandene under

	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Sikkerheten for ansatte ute på anleggene er svært god	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sikkerheten har første prioritet når jeg gjør jobben min	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grundige gjennomganger har gitt oss en god oversikt over potensielle farer ved våre anlegg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I vårt selskap har vi utarbeidet planer for å redusere risiko	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har for mange personskader i vårt selskap	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi gjør nok for å forhindre personskader i vårt selskap	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Ressurser til sikkerhetsarbeid

7. I hvor stor grad er du enig med påstandene under

	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Bemanningen er tilstrekkelig til at sikkerheten ivaretas på en god måte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mangelfullt vedlikehold har ført til dårligere sikkerhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mer tid til vedlikehold ved anleggene ville redusert antall personskader	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er satt av for lite ressurser til sikkerhetsarbeid i vårt selskap	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eqne personer har ansvar for det systematiske HMS-arbeidet på selskapsnivå	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I vårt selskap har vi klare mål for HMS	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I operasjoner der eksterne aktører deltar øker risiko for uønskede hendelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Opplæring, trening og kompetanse

8. I hvor stor grad er du enig med påstandene under

	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Jeg har fått nødvendig opplæring og trening i å håndtere kritiske eller farlige situasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hos oss har ansatte nødvendig kompetanse for å kunne ivareta sine arbeidsoppgaver på en sikker måte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er et høyt fokus på sikkerhet i dagens opplæring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mer opplæring ville redusert antall personskader	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Prosedyrer

9. Har dere utviklet sikkerhetsprosedyrer for arbeidet ved oppdrettsanleggene?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

10. I hvor stor grad er du enig med påstandene under

	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Våre ansatte kjenner godt sikkerhetsprosedyrene som gjelder for eget arbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Våre ansatte får god informasjon om endring av prosedyrer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Noen av våre sikkerhetsregler og -prosedyrer er vanskelige å forstå/uklart formulert	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har for mange sikkerhetsregler og -prosedyrer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ansatte deltar i å lage nye prosedyrer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De ansatte blir involvert når nye prosedyrer skal innføres	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Risikostyring

11. Er det gjennomført formelle risikoanalyser for arbeidet ved oppdrettsanleggene i løpet av de siste fire årene?
- Ja
 Nei
 Vet ikke
12. Brukes «Sikker jobbanalyse» eller tilsvarende verktøy i planleggingen av arbeidsoperasjoner som ikke er rutine (eksempelvis avlusning med presenning)?
- Ja
 Nei
 Vet ikke
13. I hvor stor grad er du enig med påstandene under
	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Vi bruker risikoanalysene aktivt for å redusere risikoen i arbeidet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Våre ansatte på anleggene deltar i kartlegging av risiko	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Risiko- og sikkerhetskommunikasjon

14. Gjennomføres det egne HMS-møter for dem som jobber ved anleggene?
- Ja
 Nei
 Vet ikke
15. Hvor ofte gjennomføres det egne HMS-møter?
- None --
16. Er HMS-forhold et fast tema på andre møter?
- Ja
 Nei
 Vet ikke

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Etterlevelse

17. I hvor stor grad er du enig med påstandene under

	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Våre ansatte følger alltid sikkerhetsreglene som gjelder for arbeidet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Selskapets krav til produksjon gjør at de ansatte noen ganger må bryte sikkerhetsreglene	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I praksis går hensynet til produksjon foran hensynet til sikkerhet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I vårt selskap blir arbeid som kan medføre fare alltid utført i henhold til sikkerhetsreglene	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Våre ansatte bruker alltid pålagt verneutstyr	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Ledelse

18. I hvor stor grad er du enig med påstandene under

	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Som leder setter jeg pris på at de ansatte påpeker forhold som har betydning for sikkerheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hensynet til produksjonen gjør at jeg som leder ikke alltid kan prioritere sikkerheten først	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er trygg på å få støtte fra min nærmeste leder dersom jeg prioriterer sikkerhet i alle situasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Min nærmeste leder går foran som et godt eksempel når det gjelder å ivareta sikkerheten i vår virksomhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi involverer våre ansatte på en god måte i sikkerhetsarbeidet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Rapportering

19. I hvor stor grad er du enig med påstandene under

	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Vi har et godt rapporteringssystem for ulykker og	☐	☐	☐	☐	☐	☐

nesten-ulykker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ledelsen orienterer ansatte systematisk om rapporterte hendelser og nesten-hendelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ansatte bruker rapporteringssystemet i stor nok grad når det kommer til personskader og andre alvorlige hendelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ansatte bruker rapporteringssystemet i stor nok grad når det kommer til mindre hendelser og nesten-ulykker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rapporter om uønskede hendelser brukes av på tvers av <u>anlegg</u> for å hindre gjentakelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rapporter om uønskede hendelser brukes av på tvers av <u>selskap</u> for å hindre gjentakelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det hender at hendelser som burde blitt rapportert, ikke blir rapportert	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det hender at hendelser som blir rapportert, blir endret for å skjule feil	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det hender at hendelser som blir rapportert, blir endret av hensyn til tidsbruk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Et bedre rapporteringssystem ville redusert antall personskader	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De som rapporterer uønskede hendelser får god tilbakemelding om hvordan hendelsen blir fulgt opp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi utnytter ikke informasjonen fra rapporterte uønskede hendelser godt nok i det forebyggende arbeidet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Kontroll

20. I hvor stor grad er du enig med påstandene under

	Helt uenig	Noe uenig	Nøytral	Noe enig	Helt enig	Vet ikke/Ikke relevant
Vi har et godt system for internkontroll som ivaretar sikkerheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I vårt selskap har vi god oversikt over HMS-lovgivningen og -krav	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Flere interne inspeksjoner ville økt sikkerheten og redusert antall personskader	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eksterne tilsyn bidrar til at sikkerheten i varetas på en god måte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Flere eksterne tilsyn ville redusert antall personskader	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I operasjoner der vi bruker innleid personell har vi god kontroll på sikkerheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I operasjoner der vi bruker innleid personell har vi like god kontroll på sikkerheten som i andre operasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørreundersøkelse - Sikkerhetsledelse i oppdrettsnæringen

Oppsummering

21. Alt i alt, hvordan mener du at:

	1 - Blitt mye dårligere	2	3	4	5	6	7	8	9	10 - Blitt mye bedre
Sikkerhetsnivået for ansatte i selskapet har utviklet seg i løpet av <u>de siste</u> <u>to årene</u> ?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

22. Alt i alt, hvordan vil du vurdere:

	1 - Svært dårlig	2	3	4	5	6	7	8	9	10 - Svært bra
Det systematiske sikkerhetsarbeidet i selskapet?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. Hva kan oppdrettsnæringen selv gjøre for å bidra til å økt sikkerhet for de ansatte?

Vedlegg 2

Svarfordeling på spørsmål og utsagn

Hva er din stilling?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Administrerende direktør	1	,7	,7	,7
	Assisterende daglig leder	1	,7	,7	1,5
	Avdelingsansvarlig/-leder/-sjef	14	10,4	10,4	11,9
	Daglig leder	14	10,4	10,4	22,2
	Driftsdirektør/-leder/-sjef	27	20,0	20,0	42,2
	Driftsoperatør	5	3,7	3,7	45,9
	Driftstekniker	11	8,1	8,1	54,1
	HMS-ansvarlig/-koordinator/-sjef	9	6,7	6,7	60,7
	HR-ansvarlig/-leder/-sjef	7	5,2	5,2	65,9
	Kvalitetsansvarlig/-direktør/-leder/-sjef	8	5,9	5,9	71,9
	Lokalitetsansvarlig/-leder	16	11,9	11,9	83,7
	Områdeleder	5	3,7	3,7	87,4
	Personalansvarlig/-leder/-sjef	2	1,5	1,5	88,9
	Produksjonsansvarlig/-leder/-sjef	10	7,4	7,4	96,3
	Regiondirektør/-leder/-sjef	2	1,5	1,5	97,8
	Ånsker ikke å svare	3	2,2	2,2	100,0
	Total		135	100,0	100,0

Hvor lenge har du jobbet i oppdrettsnæringen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	under 1 år	4	3,0	3,0	3,0
	1 - 2 år	7	5,2	5,2	8,1
	3 - 6 år	25	18,5	18,5	26,7
	over 7 år	99	73,3	73,3	100,0
	Total		135	100,0	100,0

Selskapet jeg er ansatt i opererer i

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	en kommune	15	11,1	11,1	11,1
	flere kommuner	24	17,8	17,8	28,9
	flere fylker	33	24,4	24,4	53,3
	flere land	63	46,7	46,7	100,0
	Total	135	100,0	100,0	

Har det skjedd personulykker som har medført fravær ved oppdrettsanlegg i selskapet deres de siste 12 månedene?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	80	59,3	61,5	61,5
	Nei	33	24,4	25,4	86,9
	Vet ikke	17	12,6	13,1	100,0
	Total	130	96,3	100,0	
Missing	System	5	3,7		
Total		135	100,0		

Sikkerheten for ansatte ute på anleggene er svært god

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	4	3,0	3,1	3,8
	Nøytral	6	4,4	4,6	8,4
	Noe enig	50	37,0	38,2	46,6
	Helt enig	70	51,9	53,4	100,0
	Total	131	97,0	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	3	2,2		
	Total	4	3,0		
Total		135	100,0		

Sikkerheten har første prioritet når jeg gjør jobben min

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	4	3,0	3,0	3,8
	Nøytral	3	2,2	2,3	6,1
	Noe enig	22	16,3	16,7	22,7
	Helt enig	102	75,6	77,3	100,0
	Total	132	97,8	100,0	
Missing	System	3	2,2		
Total		135	100,0		

Grundige gjennomganger har gitt oss en god oversikt over potensielle farer ved våre anlegg

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	2	1,5	1,5	1,5
	Noe uenig	1	,7	,8	2,3
	Nøytral	3	2,2	2,3	4,6
	Noe enig	34	25,2	26,2	30,8
	Helt enig	90	66,7	69,2	100,0
	Total	130	96,3	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	2	1,5		
	System	3	2,2		
	Total	5	3,7		
Total		135	100,0		

I vårt selskap har vi utarbeidet planer for å redusere risiko

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Nøytral	2	1,5	1,5	2,3
	Noe enig	20	14,8	15,3	17,6
	Helt enig	108	80,0	82,4	100,0
	Total	131	97,0	100,0	
Missing	System	4	3,0		
Total		135	100,0		

Vi har for mange personskader i vårt selskap

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	28	20,7	21,4	21,4
	Noe uenig	20	14,8	15,3	36,6
	Nøytral	24	17,8	18,3	55,0
	Noe enig	39	28,9	29,8	84,7
	Helt enig	20	14,8	15,3	100,0
	Total	131	97,0	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	3	2,2		
	Total	4	3,0		
Total		135	100,0		

Vi gjør nok for å forhindre personskader i vårt selskap

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	3	2,2	2,3	2,3
	Noe uenig	17	12,6	12,9	15,2
	Nøytral	15	11,1	11,4	26,5
	Noe enig	69	51,1	52,3	78,8
	Helt enig	28	20,7	21,2	100,0
	Total	132	97,8	100,0	
Missing	System	3	2,2		
Total		135	100,0		

Bemanningen er tilstrekkelig til at sikkerheten ivaretas på en god måte

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	5	3,7	3,9	3,9
	Noe uenig	22	16,3	17,2	21,1
	Nøytral	9	6,7	7,0	28,1
	Noe enig	52	38,5	40,6	68,8
	Helt enig	40	29,6	31,3	100,0
	Total	128	94,8	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	6	4,4		
	Total	7	5,2		
Total		135	100,0		

Mangelfullt vedlikehold har ført til dårligere sikkerhet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	29	21,5	22,7	22,7
	Noe uenig	45	33,3	35,2	57,8
	Nøytral	13	9,6	10,2	68,0
	Noe enig	31	23,0	24,2	92,2
	Helt enig	10	7,4	7,8	100,0
	Total	128	94,8	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	2	1,5		
	System	5	3,7		
	Total	7	5,2		
Total		135	100,0		

Mer tid til vedlikehold ved anleggene ville redusert antall personskader

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	19	14,1	15,2	15,2
	Noe uenig	31	23,0	24,8	40,0
	Nøytral	15	11,1	12,0	52,0
	Noe enig	39	28,9	31,2	83,2
	Helt enig	21	15,6	16,8	100,0
	Total	125	92,6	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	4	3,0		
	System	6	4,4		
	Total	10	7,4		
Total		135	100,0		

Det er satt av for lite ressurser til sikkerhetsarbeid i vårt selskap

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	42	31,1	32,6	32,6
	Noe uenig	43	31,9	33,3	65,9
	Nøytral	16	11,9	12,4	78,3
	Noe enig	19	14,1	14,7	93,0
	Helt enig	9	6,7	7,0	100,0
	Total	129	95,6	100,0	
Missing	System	6	4,4		
Total		135	100,0		

Egne personer har ansvar for det systematiske HMS-arbeidet på selskapsnivå

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Nøytral	2	1,5	1,6	2,3
	Noe enig	16	11,9	12,5	14,8
	Helt enig	109	80,7	85,2	100,0
	Total	128	94,8	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	6	4,4		
	Total	7	5,2		
Total		135	100,0		

I vårt selskap har vi klare mål for HMS

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Nøytral	3	2,2	2,3	3,1
	Noe enig	17	12,6	13,2	16,3
	Helt enig	108	80,0	83,7	100,0
	Total	129	95,6	100,0	
Missing	System	6	4,4		
Total		135	100,0		

I operasjoner der eksterne aktører deltar øker risiko for uønskede hendelser

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	8	5,9	6,3	6,3
	Noe uenig	6	4,4	4,8	11,1
	Nøytral	18	13,3	14,3	25,4
	Noe enig	52	38,5	41,3	66,7
	Helt enig	42	31,1	33,3	100,0
	Total	126	93,3	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	3	2,2		
	System	6	4,4		
	Total	9	6,7		
Total		135	100,0		

Jeg har fått nødvendig opplæring og trening i å håndtere kritiske eller farlige situasjoner

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	12	8,9	9,8	10,6
	Nøytral	10	7,4	8,1	18,7
	Noe enig	50	37,0	40,7	59,3
	Helt enig	50	37,0	40,7	100,0
	Total	123	91,1	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	3	2,2		
	System	9	6,7		
	Total	12	8,9		
Total		135	100,0		

Hos oss har ansatte nødvendig kompetanse for å kunne ivareta sine arbeidsoppgaver på en sikker måte

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Noe uenig	5	3,7	4,0	4,0
	Nøytral	4	3,0	3,2	7,1
	Noe enig	55	40,7	43,7	50,8
	Helt enig	62	45,9	49,2	100,0
	Total	126	93,3	100,0	
Missing	System	9	6,7		
Total		135	100,0		

Det er et høyt fokus på sikkerhet i dagens opplæring

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Noe uenig	2	1,5	1,6	1,6
	Noe enig	37	27,4	29,4	31,0
	Helt enig	87	64,4	69,0	100,0
	Total	126	93,3	100,0	
Missing	System	9	6,7		
Total		135	100,0		

Mer opplæring ville redusert antall personskader

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	7	5,2	5,6	5,6
	Noe uenig	8	5,9	6,3	11,9
	Nøytral	23	17,0	18,3	30,2
	Noe enig	47	34,8	37,3	67,5
	Helt enig	41	30,4	32,5	100,0
	Total	126	93,3	100,0	
Missing	System	9	6,7		
Total		135	100,0		

Har dere utviklet sikkerhetsprosedyrer for arbeidet ved oppdrettsanleggene?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	120	88,9	100,0	100,0
Missing	System	15	11,1		
Total		135	100,0		

Våre ansatte kjenner godt sikkerhetsprosedyrene som gjelder for eget arbeid

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Noe uenig	2	1,5	1,6	1,6
	Nøytral	8	5,9	6,5	8,1
	Noe enig	66	48,9	53,2	61,3
	Helt enig	48	35,6	38,7	100,0
	Total	124	91,9	100,0	
Missing	System	11	8,1		
Total		135	100,0		

Våre ansatte får god informasjon om endring av prosedyrer

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Noe uenig	8	5,9	6,5	6,5
	Nøytral	23	17,0	18,7	25,2
	Noe enig	54	40,0	43,9	69,1
	Helt enig	38	28,1	30,9	100,0
	Total	123	91,1	100,0	
Missing	System	12	8,9		
Total		135	100,0		

Noen av våre sikkerhetsregler og åre prosedyrer er vanskelige å forstå/uklart formulert

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	15	11,1	12,3	12,3
	Noe uenig	40	29,6	32,8	45,1
	Nøytral	18	13,3	14,8	59,8
	Noe enig	42	31,1	34,4	94,3
	Helt enig	7	5,2	5,7	100,0
	Total	122	90,4	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	2	1,5		
	System	11	8,1		
	Total	13	9,6		
Total		135	100,0		

Vi har for mange sikkerhetsregler og -prosedyrer

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	12	8,9	9,8	9,8
	Noe uenig	23	17,0	18,7	28,5
	Nøytral	25	18,5	20,3	48,8
	Noe enig	42	31,1	34,1	82,9
	Helt enig	21	15,6	17,1	100,0
	Total	123	91,1	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	11	8,1		
	Total	12	8,9		
Total		135	100,0		

De ansatte deltar i å lage nye prosedyrer

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	8	5,9	6,5	6,5
	Noe uenig	28	20,7	22,6	29,0
	Nøytral	12	8,9	9,7	38,7
	Noe enig	44	32,6	35,5	74,2
	Helt enig	32	23,7	25,8	100,0
	Total	124	91,9	100,0	
Missing	System	11	8,1		
Total		135	100,0		

De ansatte blir involvert når nye prosedyrer skal innføres

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	4	3,0	3,3	3,3
	Noe uenig	22	16,3	17,9	21,1
	Nøytral	13	9,6	10,6	31,7
	Noe enig	49	36,3	39,8	71,5
	Helt enig	35	25,9	28,5	100,0
	Total	123	91,1	100,0	
Missing	System	12	8,9		
Total		135	100,0		

Er det gjennomført formelle risikoanalyser for arbeidet ved oppdrettsanleggene i løpet av de siste fire årene?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	119	88,1	98,3	98,3
	Vet ikke	2	1,5	1,7	100,0
	Total	121	89,6	100,0	
Missing	System	14	10,4		
Total		135	100,0		

Brukes «Sikker jobbanalyse» eller tilsvarende verktøy i planleggingen av arbeidsoperasjoner som ikke er rutine (eksempelvis avlusning med presenning)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	111	82,2	90,2	90,2
	Nei	11	8,1	8,9	99,2
	Vet ikke	1	,7	,8	100,0
	Total	123	91,1	100,0	
Missing	System	12	8,9		
Total		135	100,0		

I hvor stor grad er du enig med påstandene under - Vi bruker risikoanalysene aktivt for å redusere risikoen i arbeidet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	13	9,6	10,5	11,3
	Nøytral	9	6,7	7,3	18,5
	Noe enig	37	27,4	29,8	48,4
	Helt enig	64	47,4	51,6	100,0
	Total	124	91,9	100,0	
Missing	System	11	8,1		
Total		135	100,0		

I hvor stor grad er du enig med påstandene under - Våre ansatte på anleggene deltar i kartlegging av risiko

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Noe uenig	9	6,7	7,3	7,3
	Nøytral	8	5,9	6,5	13,7
	Noe enig	44	32,6	35,5	49,2
	Helt enig	63	46,7	50,8	100,0
	Total	124	91,9	100,0	
Missing	System	11	8,1		
Total		135	100,0		

Gjennomføres det egne HMS-møter for dem som jobber ved anleggene?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	80	59,3	65,6	65,6
	Nei	36	26,7	29,5	95,1
	Vet ikke	6	4,4	4,9	100,0
	Total	122	90,4	100,0	
Missing	System	13	9,6		
Total		135	100,0		

Hvor ofte gjennomføres det egne HMS-møter?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ukentlig	22	16,3	26,5	26,5
	månedlig	28	20,7	33,7	60,2
	minst en gang per halvår	22	16,3	26,5	86,7
	minst en gang per år	10	7,4	12,0	98,8
	sjeldnere enn en gang i året	1	,7	1,2	100,0
	Total	83	61,5	100,0	
Missing	System	52	38,5		
Total		135	100,0		

Er HMS-forhold et fast tema på andre møter?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	113	83,7	92,6	92,6
	Nei	8	5,9	6,6	99,2
	Vet ikke	1	,7	,8	100,0
	Total	122	90,4	100,0	
Missing	System	13	9,6		
Total		135	100,0		

Våre ansatte følger alltid sikkerhetsreglene som gjelder for arbeidet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	27	20,0	22,3	23,1
	Nøytral	10	7,4	8,3	31,4
	Noe enig	65	48,1	53,7	85,1
	Helt enig	18	13,3	14,9	100,0
	Total	121	89,6	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	13	9,6		
	Total	14	10,4		
Total		135	100,0		

**Selskapets krav til produksjon gjør at de ansatte noen ganger må bryte
sikkerhetsreglene**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	31	23,0	26,1	26,1
	Noe uenig	31	23,0	26,1	52,1
	Nøytral	14	10,4	11,8	63,9
	Noe enig	29	21,5	24,4	88,2
	Helt enig	14	10,4	11,8	100,0
	Total	119	88,1	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	4	3,0		
	System	12	8,9		
	Total	16	11,9		
Total		135	100,0		

I praksis går hensynet til produksjon foran hensynet til sikkerhet.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	54	40,0	44,3	44,3
	Noe uenig	28	20,7	23,0	67,2
	Nøytral	12	8,9	9,8	77,0
	Noe enig	18	13,3	14,8	91,8
	Helt enig	10	7,4	8,2	100,0
	Total	122	90,4	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	12	8,9		
	Total	13	9,6		
Total		135	100,0		

I hvor stor grad er du enig med påstandene under - I vårt selskap blir arbeid som kan medføre fare alltid utført i henhold til sikkerhetsreglene

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	19	14,1	15,6	16,4
	Nøytral	15	11,1	12,3	28,7
	Noe enig	56	41,5	45,9	74,6
	Helt enig	31	23,0	25,4	100,0
	Total	122	90,4	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	12	8,9		
	Total	13	9,6		
Total		135	100,0		

Våre ansatte bruker alltid pålagt verneutstyr

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	2	1,5	1,6	1,6
	Noe uenig	10	7,4	8,1	9,8
	Nøytral	6	4,4	4,9	14,6
	Noe enig	40	29,6	32,5	47,2
	Helt enig	65	48,1	52,8	100,0
	Total	123	91,1	100,0	
Missing	System	12	8,9		
Total		135	100,0		

Som leder setter jeg pris på at de ansatte påpeker forhold som har betydning for sikkerheten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nøytral	4	3,0	3,4	3,4
	Helt enig	114	84,4	96,6	100,0
	Total	118	87,4	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	5	3,7		
	System	12	8,9		
	Total	17	12,6		
Total		135	100,0		

**Hensynet til produksjonen gjør at jeg som leder ikke alltid kan prioritere sikkerheten
først**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	66	48,9	58,4	58,4
	Noe uenig	22	16,3	19,5	77,9
	Nøytral	4	3,0	3,5	81,4
	Noe enig	15	11,1	13,3	94,7
	Helt enig	6	4,4	5,3	100,0
	Total	113	83,7	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	10	7,4		
	System	12	8,9		
	Total	22	16,3		
Total		135	100,0		

**Jeg er trygg på å få støtte fra min nærmeste leder dersom jeg prioriterer sikkerhet i alle
situasjoner**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	3	2,2	2,6	2,6
	Noe uenig	5	3,7	4,3	6,8
	Nøytral	5	3,7	4,3	11,1
	Noe enig	26	19,3	22,2	33,3
	Helt enig	78	57,8	66,7	100,0
	Total	117	86,7	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	6	4,4		
	System	12	8,9		
	Total	18	13,3		
Total		135	100,0		

Min nærmeste leder går foran som et godt eksempel når det gjelder å ivareta sikkerheten i vår virksomhet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	4	3,0	3,4	3,4
	Noe uenig	6	4,4	5,2	8,6
	Nøytral	6	4,4	5,2	13,8
	Noe enig	34	25,2	29,3	43,1
	Helt enig	66	48,9	56,9	100,0
	Total	116	85,9	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	7	5,2		
	System	12	8,9		
	Total	19	14,1		
Total		135	100,0		

Vi involverer våre ansatte på en god måte i sikkerhetsarbeidet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Noe uenig	1	,7	,8	,8
	Nøytral	11	8,1	9,2	10,1
	Noe enig	54	40,0	45,4	55,5
	Helt enig	53	39,3	44,5	100,0
	Total	119	88,1	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	4	3,0		
	System	12	8,9		
	Total	16	11,9		
Total		135	100,0		

Vi har et godt rapporteringssystem for ulykker og nesten-ulykker

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Noe uenig	4	3,0	3,3	3,3
	Nøytral	3	2,2	2,5	5,7
	Noe enig	28	20,7	23,0	28,7
	Helt enig	87	64,4	71,3	100,0
	Total	122	90,4	100,0	
Missing	System	13	9,6		
Total		135	100,0		

Ledelsen orienterer ansatte systematisk om rapporterte hendelser og nesten-hendelser

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	2	1,5	1,7	1,7
	Noe uenig	4	3,0	3,3	5,0
	Nøytral	5	3,7	4,2	9,2
	Noe enig	32	23,7	26,7	35,8
	Helt enig	77	57,0	64,2	100,0
	Total		120	88,9	100,0
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	2	1,5		
	System	13	9,6		
	Total	15	11,1		
Total		135	100,0		

Ansatte bruker rapporteringssystemet i stor nok grad når det kommer til personskader og andre alvorlige hendelser

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	10	7,4	8,4	9,2
	Nøytral	5	3,7	4,2	13,4
	Noe enig	37	27,4	31,1	44,5
	Helt enig	66	48,9	55,5	100,0
	Total		119	88,1	100,0
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	2	1,5		
	System	14	10,4		
	Total	16	11,9		
Total		135	100,0		

Ansatte bruker rapporteringssystemet i stor nok grad når det kommer til mindre hendelser og nesten-ulykker

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	4	3,0	3,3	3,3
	Noe uenig	21	15,6	17,4	20,7
	Nøytral	17	12,6	14,0	34,7
	Noe enig	47	34,8	38,8	73,6
	Helt enig	32	23,7	26,4	100,0
	Total	121	89,6	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	13	9,6		
	Total	14	10,4		
Total		135	100,0		

Rapporter om uønskede hendelser brukes av på tvers av anlegg for å hindre gjentakelser

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	12	8,9	9,9	10,7
	Nøytral	8	5,9	6,6	17,4
	Noe enig	35	25,9	28,9	46,3
	Helt enig	65	48,1	53,7	100,0
	Total	121	89,6	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	13	9,6		
	Total	14	10,4		
Total		135	100,0		

Rapporter om uønskede hendelser brukes av på tvers av selskap for å hindre gjentakelser

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	9	6,7	8,1	8,1
	Noe uenig	15	11,1	13,5	21,6
	Nøytral	19	14,1	17,1	38,7
	Noe enig	31	23,0	27,9	66,7
	Helt enig	37	27,4	33,3	100,0
	Total	111	82,2	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	11	8,1		
	System	13	9,6		
	Total	24	17,8		
Total		135	100,0		

Det hender at hendelser som burde blitt rapportert, ikke blir rapportert

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	13	9,6	11,0	11,0
	Noe uenig	13	9,6	11,0	22,0
	Nøytral	13	9,6	11,0	33,1
	Noe enig	59	43,7	50,0	83,1
	Helt enig	20	14,8	16,9	100,0
	Total	118	87,4	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	4	3,0		
	System	13	9,6		
	Total	17	12,6		
Total		135	100,0		

Det hender at hendelser som blir rapportert, blir endret for å skjule feil

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	78	57,8	71,6	71,6
	Noe uenig	14	10,4	12,8	84,4
	Nøytral	6	4,4	5,5	89,9
	Noe enig	6	4,4	5,5	95,4
	Helt enig	5	3,7	4,6	100,0
	Total	109	80,7	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	13	9,6		
	System	13	9,6		
	Total	26	19,3		
Total		135	100,0		

Det hender at hendelser som blir rapportert, blir endret av hensyn til tidsbruk

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	73	54,1	68,2	68,2
	Noe uenig	16	11,9	15,0	83,2
	Nøytral	7	5,2	6,5	89,7
	Noe enig	7	5,2	6,5	96,3
	Helt enig	4	3,0	3,7	100,0
	Total	107	79,3	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	15	11,1		
	System	13	9,6		
	Total	28	20,7		
Total		135	100,0		

Et bedre rapporteringssystem ville redusert antall personskader

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	46	34,1	40,0	40,0
	Noe uenig	24	17,8	20,9	60,9
	Nøytral	25	18,5	21,7	82,6
	Noe enig	13	9,6	11,3	93,9
	Helt enig	7	5,2	6,1	100,0
	Total	115	85,2	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	6	4,4		
	System	14	10,4		
	Total	20	14,8		
Total		135	100,0		

De som rapporterer uønskede hendelser får god tilbakemelding om hvordan hendelsen blir fulgt opp

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	6	4,4	5,0	5,0
	Noe uenig	30	22,2	25,0	30,0
	Nøytral	14	10,4	11,7	41,7
	Noe enig	41	30,4	34,2	75,8
	Helt enig	29	21,5	24,2	100,0
	Total	120	88,9	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	2	1,5		
	System	13	9,6		
	Total	15	11,1		
Total		135	100,0		

Vi utnytter ikke informasjonen fra rapporterte uønskede hendelser godt nok i det forebyggende arbeidet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	13	9,6	10,9	10,9
	Noe uenig	29	21,5	24,4	35,3
	Nøytral	20	14,8	16,8	52,1
	Noe enig	42	31,1	35,3	87,4
	Helt enig	15	11,1	12,6	100,0
	Total	119	88,1	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	3	2,2		
	System	13	9,6		
	Total	16	11,9		
Total		135	100,0		

Vi har et godt system for internkontroll som ivaretar sikkerheten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Noe uenig	3	2,2	2,5	2,5
	Nøytral	6	4,4	5,0	7,4
	Noe enig	47	34,8	38,8	46,3
	Helt enig	65	48,1	53,7	100,0
	Total	121	89,6	100,0	
Missing	System	14	10,4		
Total		135	100,0		

I vårt selskap har vi god oversikt over HMS-lovgivningen og -krav

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	1	,7	,8	,8
	Noe uenig	1	,7	,8	1,7
	Nøytral	9	6,7	7,5	9,2
	Noe enig	39	28,9	32,5	41,7
	Helt enig	70	51,9	58,3	100,0
	Total	120	88,9	100,0	
Missing	System	15	11,1		
Total		135	100,0		

Flere interne inspeksjoner ville økt sikkerheten og redusert antall personskader

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	12	8,9	10,2	10,2
	Noe uenig	35	25,9	29,7	39,8
	Nøytral	23	17,0	19,5	59,3
	Noe enig	31	23,0	26,3	85,6
	Helt enig	17	12,6	14,4	100,0
	Total	118	87,4	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	2	1,5		
	System	15	11,1		
	Total	17	12,6		
Total		135	100,0		

Eksterne tilsyn bidrar til at sikkerheten i varetas på en god måte

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	8	5,9	6,8	6,8
	Noe uenig	13	9,6	11,1	17,9
	Nøytral	26	19,3	22,2	40,2
	Noe enig	47	34,8	40,2	80,3
	Helt enig	23	17,0	19,7	100,0
	Total	117	86,7	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	4	3,0		
	System	14	10,4		
	Total	18	13,3		
Total		135	100,0		

Flere eksterne tilsyn ville redusert antall personskader

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	16	11,9	14,3	14,3
	Noe uenig	31	23,0	27,7	42,0
	Nøytral	36	26,7	32,1	74,1
	Noe enig	23	17,0	20,5	94,6
	Helt enig	6	4,4	5,4	100,0
	Total	112	83,0	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	8	5,9		
	System	15	11,1		
	Total	23	17,0		
Total		135	100,0		

I operasjoner der vi bruker innleid personell har vi god kontroll på sikkerheten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	5	3,7	4,2	4,2
	Noe uenig	25	18,5	21,2	25,4
	Nøytral	20	14,8	16,9	42,4
	Noe enig	55	40,7	46,6	89,0
	Helt enig	13	9,6	11,0	100,0
	Total	118	87,4	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	3	2,2		
	System	14	10,4		
	Total	17	12,6		
Total		135	100,0		

I operasjoner der vi bruker innleid personell har vi like god kontroll på sikkerheten som i andre operasjoner

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt uenig	10	7,4	8,3	8,3
	Noe uenig	45	33,3	37,5	45,8
	Nøytral	15	11,1	12,5	58,3
	Noe enig	35	25,9	29,2	87,5
	Helt enig	15	11,1	12,5	100,0
	Total	120	88,9	100,0	
Missing	Vet ikke/Ikke relevant	1	,7		
	System	14	10,4		
	Total	15	11,1		
Total		135	100,0		

Alt i alt, hvordan mener du at: - Sikkerhetsnivået for ansatte i selskapet har utviklet seg i løpet av de siste to årene?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	1	,7	,8	,8
	4	1	,7	,8	1,7
	5	4	3,0	3,3	5,0
	6	9	6,7	7,4	12,4
	7	25	18,5	20,7	33,1
	8	38	28,1	31,4	64,5
	9	23	17,0	19,0	83,5
	10 - Blitt mye bedre	20	14,8	16,5	100,0
	Total	121	89,6	100,0	
Missing	System	14	10,4		
Total		135	100,0		

Alt i alt, hvordan vil du vurdere: - Det systematiske sikkerhetsarbeidet i selskapet?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	1	,7	,8	,8
	4	1	,7	,8	1,7
	5	5	3,7	4,1	5,8
	6	11	8,1	9,1	14,9
	7	22	16,3	18,2	33,1
	8	40	29,6	33,1	66,1
	9	26	19,3	21,5	87,6
	10 - Svært bra	15	11,1	12,4	100,0
	Total	121	89,6	100,0	
	Missing	System	14	10,4	
Total		135	100,0		

Vedlegg 3

Hva kan oppdrettsnæringen selv gjøre for å bidra til økt sikkerhet for de ansatte?

Svar på åpent spørsmål

- Det er viktig å sette av tid til sikkerhetsarbeidet
- Sette av større ressurser til intern oppfølging og jobbe tydelig med holdningsendringer på tvers av avdelinger og selskap. HMS holdninger må på gjøres noe med, og det må vises forståelse for at god HMS innebærer MYE mer enn å bruke hjelm. Vi må prioritere planlegging av arbeidsoperasjoner bedre, og sette av tilstrekkelig, og riktige ressurser til gjennomføringen. Press fra organisasjonen internt, og ulike offentlige organ kan ofte være så stort at det går på bekostning av god planlegging, og deretter sikkerhet og ikke trivsel.
- Alltid ha fokus på gode holdninger og arbeide for å bedre sikkerhetskulturen i selskapet.
- For vår del handler det om at de ansatte må bli bedre på rapportering av nesten-ulykker og andre uønskede hendelser som omhandler det menneskelige. Alle kjenner til avvikssystemet og hvordan det brukes, men meldes betydelig mer på teknisk og produksjon enn på ovennevnte.
- Auke fokus og passeleg påtrykk og system og involvering for å auke bevisstheita
- Ansatte flere folk i bedriften og ikke drive rovdrift på de ansatte. Slutte å bryte arbeidsmiljøloven gang på gang. Er for få dugende folk i arbeidsoperasjonene.
- Bedre bemanning
- Ledelse og toppledelse må innse betydninga av å jobbe godt med Hms. Dette må prioriteres i arbeidet og ikke bare i festtaler og skrytevideoer
- Ha fokus på dette og lage seminar der oppdretterne kan utveksle erfaring og få presentert eksempel på uhell/ulykker.
- Sikre nok bemanning slik at ingen jobber mer enn 16-18 timers arbeidsdag maks under store operasjoner. Å være på jobb i 24 timer eller meir er fullstendig uforsvarlig når det involverer kjøring av kran og båter, eller håndtere annet tungt maskinelt utstyr.
- Meir fokus på HMS om bord i service-båtane. På anlegga er da god kontroll på HMS.
- Flytte anleggene på land. Arbeid på sjøen er risikofylt. Eliminere nattarbeid og lange arbeidsøkter.
- Arrangere egne sikkerhetskurs der ulykker og hendelser fra næringa blir brukt som eksempel i undervisning
- Fortsette slik det er no.
- Opprette stillinger til personell som har ansvaret for HMS. Investere i effektive og brukervennlige systemer som sørger for effektiv avvikshåndtering og er tilpasset selskapet, driftsformen og antall ansatte.
- Inkludere ansatte i interne sikkerhet/HMS arbeid og dermed skape et "eierskap" til hms rutiner blant ansatte og ikke noe bare de må lese.
- Bruke penger på sikkerhetstiltak og opplæring - ha klare krav til bruk av verneutstyr og minimere alenearbeid på sjøanlegg
- Opplæring, fokus på hms og sikkerhet for ansatte, og fange opp og registrere alle nestenulykker på eget anlegg, og dele erfaringer med flere oppdrettere .

- Bedre opplæring for lærlinger/nyansatte. Klarere og bedre rutiner. Bedre kurs for krisehåndtering. Brukervennlige rapporteringssystem/rapporter.
- HMS stillinger må opp i organisasjonsstrukturen - dvs. HMS ledere. Ikke nok å ha slike stillinger i stab.
- Letter tauverk, bedre vedlikehold båter, mer folk der dem avluser, vanlig med 30 timers skift mange plasser. Elektrisk vinsj til alle matfiskanlegg , for opplining av not
- Prosedyrer som er meir lettfattelige og enklere oppbygd for den menige mann
- Burde få et bedre system på avviks rapportering, det som vi har er for tungvint å bruke. Risikoanalysen er for stor eller for mange punkter i, (over 400), driftsteknikkere klarer ikke å forholde seg til så mange punkter. Det blir for stort og tidkrevende å gjennomgå hvert år. Sja ved risiko operasjoner fungerer utmerket.
- Alle må være fokusert på egen sikkerhet.
- Få ansatte med i prosedyreskriving (brukere) og sørge for at kvalitetssystemet blir brukt aktivt med avvik og prosedyrebruk
- Størst fare ligger i detalj / helt "vanlige" feller som våt eller glatt golv, kniver, kaffemaskin etc. Dette kan føre til fall, kniv- eller brannskade som resulterer i skade med fravær. Vi fokuserer veldig på de "store" sakene som kran, vinsj, båt, forgiftning, fall i sjø etc. og glemmer fokus på detalj i dagleg rutinearbeid.
- Regelmessig informasjon og opplæring
- Penger er ingen faktor når det kommer til sikkerhet bør være et uttalt mål for alle bedrifter i næringen.
- Rett å slett få de ansatte følger prosedyrer og bruk av verneutstyr.
- Sørge for at den nødvendige opplæringen blir gitt.
- Systematisk HMS arbeid
- få de ansatte til å tenke mer hms. f.eks. ikke hoppe ombord men klatre. ikke springe men gå fort. "HMS i kvært et skritt" har funka bra får meg. næringa kan også ta ned litt på kravene i prosedyren slik at det blir gjennomførbart og fornuftig. Noen prosedyrer er rett og slett for firkantet til at de blir fulgt til punkt og prikke, men arbeidet som utføres med prosedyre brudd likevel blir utført på en sikker måte for ansatte. noen gang kanskje en mer sikker måte. rett og slett mere krav til hver enkelt ansatt å tenk på og ha fokus på hva man gjør akkurat no og hvordan man gjør det.
- Større flytekrager på ringene.
- Fokus på sikkerhet.
- Nok bemanning
- Her er det holdninger på dei ansatte som må fokuserast på.
- Jobbe med å involvere og stille mer krav til eksterne vedr HMS. Fortsette å jobbe med egne ansatte for å etablere en god sikkerhetskultur. Fortsette å jobbe for å få bedre internkontroll. Fortsette med opplæring - Gi mer kompetanse til dem som produserer